

**ÖZEL YETENEK SINAVINA GİREN ADAYLARIN
MESLEK SEÇİMLERİNDEKİ MOTİVASYON
DÜZEYLERİ İLE BEDEN EĞİTİMİ
ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE YÖNELİK İNANÇ
ALGILARININ İNCELENMESİ**

**2024
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR**

Osman BÖLÜKBAŞ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. İsa DOĞAN**

**ÖZEL YETENEK SINAVINA GİREN ADAYLARIN MESLEK
SEÇİMLERİNDEKİ MOTİVASYON DÜZEYLERİ İLE BEDEN EĞİTİMİ
ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE YÖNELİK İNANÇ ALGILARININ
İNCELENMESİ**

Osman BÖLÜKBAŞ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. İsa DOĞAN**

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**KARABÜK
Haziran 2024**

Osman BÖLÜKBAŞ tarafından hazırlanan “ÖZEL YETENEK SINAVINA GİREN ADAYLARIN MESLEK SEÇİMLERİNDEKİ MOTİVASYON DÜZEYLERİ İLE BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE YÖNELİK İNANÇ ALGILARININ İNCELENMESİ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. İsa DOĞAN .....

Tez Danışmanı, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 27/06/2024

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Doç. Dr. İsa DOĞAN (KBÜ) .....

Üye : Doç. Dr. İbrahim DALBUDAK (UÜ) .....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nur Elvan KOÇ DOĞAN (KBÜ) .....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Doç. Dr. Zeynep ÖZCAN .....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

“Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.”

Osman BÖLÜKBAŞ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ÖZEL YETENEK SINAVINA GİREN ADAYLARIN MESLEK SEÇİMLERİNDEKİ MOTİVASYON DÜZEYLERİ İLE BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE YÖNELİK İNANÇ ALGILARININ İNCELENMESİ

Osman BÖLÜKBAŞ

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. İsa DOĞAN

Haziran 2024, 80 sayfa

Bu araştırmanın amacı özel yetenek sınavına giren adayların meslek seçimlerindeki motivasyon düzeyleri ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik inanç algılarının incelenmesidir. Araştırmada tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 2022-2023 yılı Karabük Üniversitesi Hasan Doğan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına giren 344 aday katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, Mayr (1998) tarafından geliştirilen, Atav ve Altunoğlu (2013) tarafından Türkçe’ye uyarlanan 4 alt boyut, 21 maddeden oluşan “Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği (MASMÖ)”, Fan (2018) ve arkadaşları tarafından geliştirilen, Doğru ve diğerleri (2019)’ nin Türkçe’ye uyarladığı 2 alt boyut, 12 maddeden oluşan “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Mesleğine Yönelik İnanç Ölçeği (BESÖMİÖ)” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin incelenmesinde SPSS-24 paketi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçları, katılımcıların meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği toplamı ve alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu görölmektedir.

Anahtar kelimeler: Özel yetenek sınavı, Beden eğitimi öğretmenliği, Motivasyon, Mesleki inanç

Bilim Kodu: 130102

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

INVESTIGATION OF THE MOTIVATION LEVELS OF CANDIDATES TAKING THE SPECIAL ABILITY TEST IN THEIR PROFESSIONAL CHOICES AND THEIR PERCEPTIONS OF BELIEFS REGARDING THE PHYSICAL EDUCATION TEACHING PROFESSION

Osman BÖLÜKBAŞ

Karabük University

Institute of Graduate Programs

Department of Physical Education and Sports

Thesis Advisor:

Assoc. Prof. Dr. İsa DOĞAN

June 2024, 80 pages

The purpose of this research is to examine the motivation levels of candidates taking the special talent exam in their career choices and their perception of beliefs towards the physical education teaching profession. The relational scanning model, one of the scanning models, was used in the research. 344 candidates who took the 2022-2023 Karabük University Hasan Doğan School of Physical Education and Sports special talent exam participated in the research. "Personal Information Form" was used as a data collection tool in the research, and "Motivation Scale for Career and Field Selection (MASMÖ)" was developed by Mayr (1998) and adapted into Turkish by Atav and Altunoğlu (2013), consisting of 4 sub-dimensions and 21 items. ', "Belief Scale towards the Physical Education and Sports Teaching Profession (BESÖMİÖ)", which consists of 2 sub-dimensions and 12 items, developed by Fan (2018) and his colleagues and adapted into Turkish by Doğru et al. (2019), was used. SPSS-24

package was used to examine the data obtained. The results of the research show that there are positive significant relationships between the participants' motivation scale sub-dimensions in choosing a profession and field and the total and sub-dimensions of the belief scale towards the profession of physical education and sports teaching.

Keywords : Special talent exam, Physical education teacher, Motivation, Professional belief

Science Code : 130102

TEŞEKKÜR

Bilgi, öneri ve destekleriyle yalnızca yüksek lisans eğitimim sürecinde değil, aynı zamanda öğretmenlik mesleğime yönelik olarak tecrübeleriyle bana yön gösteren, aydınlatan, yapmış olduğum bu çalışmanın şekillenmesinde büyük rol oynayan kıymetli danışmanım Doç. Dr. İsa DOĞAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Osman BÖLÜKBAŞ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	2
1.4. ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ.....	2
BÖLÜM II.....	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ.....	4
2.1.1. Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri.....	6
2.1.2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.....	8
2.1.2.1. Genel Kültür/Entelektüel Bilgi Yeterliği.....	10
2.1.2.2. Özel Alan Yeterliği.....	11
2.1.2.3. Pedagojik Formasyon/Alan Bilgisi Yeterliği	12
2.2. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ YETERLİK İNANCI	13
2.2.1. Zihinsel Süreç	13
2.2.2. Motivasyonel Süreç	13
2.2.3. Duyusal Süreç.....	14

2.2.4. Seçim Süreci	14
2.3. YETERLİĞİN ARTTIRILMASINDA TEMEL KAYNAKLAR.....	14
2.3.1. Temel Deneyimler	14
2.3.2. Dolaylı Yaşantılar	14
2.3.3. Sözel/Sosyal İkna.....	15
2.3.4. Duygusal/Fiziksel Durum.....	15
2.4. BEDEN EĞİTİMİ	16
2.4.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersi	16
2.5. BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİ.....	19
2.5.1. Beden Eğitimi Öğretmeninin Genel Yeterlikleri.....	21
2.5.2. Beden Eğitimi Öğretmeninin Nitelikleri	21
2.5.2.1. Beden Eğitimi Öğretmeninin Kişisel Nitelikleri.....	22
2.5.2.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Mesleki Nitelikleri	23
2.5.3. Beden Eğitimi Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları.....	24
2.5.3.1. Beden Eğitimi Dersi İle İlgili Hususlar	25
2.5.3.2. Spor Kulübü Çalışmaları.....	25
2.5.3.3. İzcilik Faaliyetleri	26
2.5.3.4. Halk Oyunları Faaliyetleri	26
2.5.3.5. Okul Dışı ile İlgili Diğer Hususlar.....	26
2.5.3.6. Beden Eğitimi Dersinde Kullanılan Yerlerin Bakımı.....	26
2.5.4. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okutabileceği Dersler	27
2.6. MOTİVASYON	27
2.6.1. Motivasyon Türleri	29
2.6.1.1. İçsel Motivasyon.....	29
2.6.1.2. Dışsal Motivasyon	29
2.6.2. Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon.....	29
2.7. MESLEK KAVRAMI.....	30
2.7.1. Meslek Seçimi ve Önemi.....	31
2.7.2. Meslek Ölçütleri ve Mesleklerin Özellikleri	32
2.7.3. Meslek Seçiminde Motivasyon	33
2.7.4. Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler	35
2.7.4.1. Biyolojik Faktörler.....	35
2.7.4.2. Sosyolojik Faktörler.....	35

2.7.4.3. Psikolojik/Kişisel Faktörler	35
2.7.4.4. Ekonomik Faktörler	36
2.7.4.5. Politik Faktörler	36
2.7.4.6. Şans Faktörleri	36
2.7.4.7. Diğer Faktörler	36
2.7.5. Meslek Seçimi/Gelişimi Kuramları	37
2.7.5.1. Frank Parsons'ın Özellik Faktör Kuramı	37
2.7.5.2. Holland'ın Tipoloji Kuramı	38
2.8. İNANÇ	38
2.8.1. Eğitim ve Öğretimde İnançın Önemi.....	39
2.8.2. Mesleki İnanç ve Bağlılık.....	40
2.8.2.1. Mesleki İnançın İşlevleri.....	41
2.9. Beden Eğitimi Öğretmeninin Mesleki İnanç	42
BÖLÜM III	43
YÖNTEM.....	43
3.1.ARAŞTIRMA MODELİ.....	43
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	43
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	45
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	45
3.3.2. Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği (MASMÖ).....	45
3.3.3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Mesleğine Yönelik İnanç Ölçeği (BESÖMİÖ).....	45
3.4. VERİLERİN ANALIZI.....	46
BÖLÜM IV	47
BULGULAR VE YORUM.....	47
BÖLÜM V	55
TARTIŞMA VE SONUÇ	55
ÖNERİLER.....	63
KAYNAKLAR	64

EK AÇIKLAMALAR.....	77
Ek 1: Etik Kurul Raporu.....	77
Ek 2: Ölçek Kullanım İzinleri	78
Ek 3: Anket Formu	79
ÖZGEÇMİŞ	80

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Öğretmen yeterliğinin çok boyutlu modeli	16

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 3. 1. Katılımcıların demografik bilgileri	43
Çizelge 3. 2. Ölçeklerin betimsel istatistikleri	46
Çizelge 4. 1. Ölçekler arasındaki ilişkiye ait Pearson korelasyon analizi sonuçları ..	47
Çizelge 4. 2. Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin t-testi sonuçları	47
Çizelge 4. 3. Katılımcıların lisanslı sporculuk durumu değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin t-testi sonuçları	48
Çizelge 4. 4. Katılımcıların ailede spor yapan kişi durumu değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları.....	49
Çizelge 4. 5. Katılımcıların yaşadıkları yer değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları.....	49
Çizelge 4. 6. Katılımcıların ailenizin kendini tanımladığı gelir düzeyi değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları.....	50
Çizelge 4. 7. Katılımcıların anne eğitim düzeyi değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları	51
Çizelge 4. 8. Katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları	52
Çizelge 4. 9. Katılımcıların TYT puan değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları.....	53

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BE : Beden Eğitimi

BEÖ : Beden Eğitimi Öğretmeni

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim sistemi, bireylerin potansiyellerini keşfetmelerine ve geliştirmelerine olanak tanıyan kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, özel yetenek sınavları, öğrencilerin belirli alanlardaki yeteneklerini değerlendirmek ve bu yeteneklere dayalı olarak gelecekteki mesleklerini belirlemelerine yardımcı olmak amacıyla uygulanmaktadır. Günümüzde, bireylerin meslek seçimleri, sadece kişisel yeteneklerine değil, aynı zamanda motivasyon düzeylerine, tutkularına ve inanç sistemlerine de bağlıdır. Bu noktada, özel yetenek sınavına giren adayların motivasyon düzeyleri, meslek seçim süreçlerinde kritik bir faktör olarak ön plana çıkmaktadır.

Bununla birlikte, beden eğitimi öğretmenliği mesleği, fiziksel aktiviteye olan ilgiyi teşvik etme, sağlıklı yaşam biçimini destekleme ve öğrencilere spor ve beden eğitimi konularında rehberlik etme gibi önemli sorumlulukları içermektedir. Bu mesleğe yönelik inanç algıları da adayların tercihlerini etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır.

Elde edilen bulgular, eğitim politikalarının ve rehberlik hizmetlerinin, öğrencilere daha etkili bir şekilde yönlendirilmesi için temel bilgiler sunabilir. Ayrıca, bu çalışma, öğrencilerin meslek seçimleri üzerindeki etkileri nedeniyle önemli olan özel yetenek sınavlarının değerlendirilmesine yönelik genel bir perspektif sunacaktır.

1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

2022-2023 yılı Karabük Üniversitesi Hasan Doğan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına giren adayların meslek seçimlerindeki motivasyon düzeyleri ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik inanç algılarının incelenmesidir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

AraŐtiranın amacı, Őuana kadar yapılan çalışmalardan elde edilen bulgular ıŐıŐında özel yetenek sınavına giren adayların meslek seçimlerdeki motivasyon düzeyleri ile beden eğitimi Ğretmenliği mesleğine yönelik inanç algılarının farklı değişkenler (cinsiyet, yaşadığı yer, ailesinin kendini tanımladığı gelir aralığı, anne ve baba eğitim durumu, lisanslı sporculuk durumu, ailede spor yapma durumu ve TYT puan durumu) bakımından değişiklik gösterip göstermediğini ortaya koymaktır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çalışma, 2022-2023 yılı Karabük Üniversitesi Hasan Doğan Beden EĞitimi ve Spor Yüksekokulu zel yetenek sınavına giren adaylar ile sınırlı olması dolayısıyla diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Bu çalışmanın, konuyla ilgili mevcut araştırmaların eksikliklerini göz önüne alarak, gelecekteki çalışmalara önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir.

1.4. ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ

1. Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile meslek seçimlerdeki motivasyon düzeyleri ve beden eğitimi Ğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
2. Katılımcıların yaşadığı yer değişkeni ile meslek seçimlerdeki motivasyon düzeyleri ve beden eğitimi Ğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
3. Katılımcıların ailesinin kendini tanımladığı gelir aralığı değişkeni ile meslek seçimlerdeki motivasyon düzeyleri ve beden eğitimi Ğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

4. Katılımcıların anne ve baba eğitim durumu değişkeni ile meslek seçimlerindeki motivasyon düzeyleri ve beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
5. Katılımcıların lisanslı sporculuk durumu değişkeni ile meslek seçimlerindeki motivasyon düzeyleri ve beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
6. Katılımcıların ailede spor yapma durumu değişkeni ile meslek seçimlerindeki motivasyon düzeyleri ve beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
7. Katılımcıların TYT puan durumu değişkeni ile meslek seçimlerindeki motivasyon düzeyleri ve beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ

Öğretmenlik Mesleği, “Mesleği bilgi öğretmek olan kimse, hoca, muallim, muallime” (TDK, 2022) olarak tanımlanmaktadır. Öğretmen, öğretim aracıdır. Test uygulayan, düzeni sağlayan, orta tabaka etiğinin savunucusu ve temsilcisidir (Çelikten ve ark., 2005). Öncül (2000) ‘e göre ise öğretmen; kamu ya da özel bir eğitim kurumunda öğrencilerin öğrenme deneyimlerine rehberlik etmek ve yönlendirmek amacıyla görevlendirilmiş kişi olarak tanımlanmaktadır.

Ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik açıdan gelişmiş olan ülkelerin yapısı incelendiğinde bu ülkelerin halkının mutluluk ve refah düzeyinin yüksek olmasının temelinde toplumun parçası olan insan ve o insanlara verilen eğitim yer edinmektedir. Eğitimin temelini ise öğretmen oluşturmaktadır (Abbasoğlu ve Öncü, 2013; Biber ve ark., 2018; Çelikten ve ark., 2005; İskender, 2019; Karadoğan, 2019; Karataş, 2020; Kılıçoğlu ve Erbay, 2020; Sarier, 2020; Uğraş ve ark., 2019; Ünsal ve İğde, 2021).

Her eğitim sistemini hayata geçirme amacı, kendi eğitim felsefesi ve insan kaynakları politikası ışığında insan modelini belirleyerek eğitim faaliyetlerini bu hedef doğrultusunda düzenlemektedir (Akyüz, 1987). Öğretmenlik, insanlık tarihine dayanan eski bir olgu olmasına rağmen, bu mesleğin resmi bir tanınma kazanması tarihi gelişmişlik süreci bakımından yeni bir gelişmedir (Tekışık, 2004). İnsanların öğretmenlik mesleğini seçme sebepleri bambaşkadır. Öğretmenlik mesleğini seçme motivasyonu olarak "sosyalleşme, kişilerarası, entelektüel ve etik" gibi sebepler öne çıkmaktadır (Mori, 1965; Watt ve Richardson, 2012).

Dolayısıyla, öğretmen adaylarının, mesleğe olan inançları sürecin başlangıcından itibaren önemlidir (Bergmark ve ark., 2018). Genel anlamda öğretmenlik mesleği, sadece bilgi aktarmakla sınırlı kalmayıp, öğrencilere sorumluluklar, sosyal beceriler ve değerler kazandırmayı da hedefleyen bir meslektir (Demirhan ve Altay, 2001). Özetle toplumun geleceğini ve kaderini belirleyen (Yetim ve Göktaş, 2004), öğretmen, insanın karakterini şekillendiren bir sanatkar olarak görülebilir (Çelikten, 2005). Ancak, bu gerçeğe rağmen, çeşitli nedenlerle Türkiye'de öğretmenlik mesleği dalgalanmalar yaşamış ve günümüzdeki şeklinde bürünmüştür (Küçükahmet, 1999).

7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanununda yer aldığı şekli ile öğretmenlik,

1. Öğretmenlerin çalışma koşulları, eğitim kalitesini artırmak için belirlenen hedefleri gerçekleştirmek amacıyla düzenlenir.
2. Öğretmenlik mesleğine hazırlık; genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon/öğretmenlik meslek bilgisi ile sağlanır.
3. Eğitim ve öğretim ile ilgili yönetim görevlerini üstlenen özel bir uzmanlık mesleğidir. Öğretmenler, Türk Millî Eğitiminin hedefleri ve temel prensipleriyle örtüşen etik ilkeler doğrultusunda bu görevlerini yerine getirmekle sorumludur.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. Maddesinde; “Öğretmenlik mesleği, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmaktadır. Buna bağlı olarak devletin öğretmenlerden başlıca beklentisi, “Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifade etmekle yükümlüdürler” biçiminde özetlenmiştir (Çelikten, 2005). Bu eğitim sürecinin en temel unsurlarından biri de öğretmenlerdir: Öğretmenler, öğretmenlik mesleğinin önemini yerine getirmelidirler (Yeşilyurt, 2011).

Öğretmenliğin, bireyin geçimini sağlamakla birlikte toplum içindeki yerine odaklanan bir meslek olması, toplumun öğretmenlere yönelik algısı ve insanı merkeze alan yaklaşımı nedeniyle öğretmenliğe kutsal bir nitelik kazandırmıştır

(Şişman, 2010). Bireyler, öğretmenlik mesleğini seçerken farklı kriterlere önem verebilirler. Bu kriterler arasında sosyalleşme, insan ilişkileri, ahlaki değerler, çocuklarla çalışma isteği, topluma katkı yapma arzusu gibi unsurlar yer alabilir (Mori, 1965; Watt ve Richardson, 2012).

2.1.1. Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri

Öğretmen, öğrencilerin öğrenme sürecine rehberlik eden, sınavları yöneten, disiplini sağlayan, orta sınıfın ahlaki değerlerini akt. ve temsil eden bir figürdür. Öğretmen güvenilir bir kişidir, aynı zamanda yedek bir ebeveyn, öğrenci danışmanı, meslektaş ve toplumsal bir katılımcıdır. Bunlar, genellikle öğretmene ilişkin verilen imgelerdir (Aytürk, 1999). Öğretmenler; öğrencilerinden akademik başarı bekleyen, onları sürekli teşvik eden, öğrencilerinin akademik ilerlemelerinden sorumlu olan ve bu ilerlemeleri destekleyen, konularında uzman, derslerde etkili materyaller kullanmayı bilen, etkileşimli ve bilgili kişiler olarak tanımlanabilir. Öğretmenin başarısı, öğrencilerin tutumlarına, ilgilerine ve yeteneklerine yansır. Bir öğretmenin eğitim-öğretim sürecindeki başarısı veya başarısızlığı, genellikle öğretmenin rollerini, sorumluluklarını ve yetkilerini nasıl kullandığıyla ilişkilidir. Samimi, enerjik, neşeli, düzenli, çeşitli öğretim materyallerini etkili bir şekilde kullanma, konuları açıklama, önceki derste işlenen konuları özetleyerek yeni derslere başlama, net ve anlaşılır sorular sorma gibi öğretmen davranışları başarıyla ilişkilendirilmiştir (Sünbül, 1996). Gültekin (2015) ve Sarier (2020), ideal öğretmen niteliklerini mesleki ve bireysel olarak iki farklı çerçevede ele almışlardır. Bir öğretmende bulunması gereken en temel bireysel ve mesleki nitelikler, literatürde yapılan çalışmalardan derlenerek sırasıyla aşağıda sunulmuştur.

Öğretmende bulunması gereken bireysel nitelikler:

1. Kendini geliştirmeye ve yenilemeye açık olmak.
2. Öğrencilere karşı tutumunda açık fikirli olmak.
3. Bireysel çeşitliliği değerlendirmek.
4. Öğrencilerin isteklerini göz önünde bulundurmak ve ihtiyaçlarının farkında olmak.

5. Toplumunu anlama yeteneğine sahip olmak.
6. Öğrencileri motive etme yeteneği yüksek olmak.
7. Yüksek başarı beklentisi taşımak.
8. Eğitimde bilimsel metodolojiyle sorunlara odaklanmak.
9. Destekleyici ve cesaretlendirici olmak.
10. Dürüst ve samimi davranmak.
11. Öğrencilere örnek olacak düşünceler ve uygulamalar sergilemek.
12. Eğitimde yeni teknolojilere ayak uydurmak.
13. Liderlik vasfına sahip olmak.
14. Öğrenmeye ve araştırmaya istekli olmak.
15. Eleştirilere açık ve öğrencilere saygılı olmak.
16. Sorumlulukların bilincinde olmak.

Öğretmende bulunması gereken mesleki nitelikler:

1. Öğrencileri ileri seviyelere ve gerçek hayata hazırlamak.
2. Öğrencilerin etkileşimde bulunduğu ortamı oluşturmak ve onların gelişim süreçlerini takip etmek.
3. Eğitim faaliyetlerinde zamanı etkili bir şekilde kullanmak.
4. Sınıf yönetiminde başarılı olmak ve iletişim becerilerini geliştirmek.
5. Öğrenci problemlerini sosyal, duygusal ve fiziksel özelliklerini göz önünde bulundurarak ele almak.
6. Özgür bir sınıf ortamı oluşturarak cesur öğrencilerin yetişmesini hedeflemek.
7. Her öğrencinin etkinliklere katılımını teşvik etmek.
8. Yönetim ve öğretmenlerle iş birliği içinde olmak.
9. Öğretilenlerin pratikte kullanılmasını sağlamak.
10. Eğitimdeki en son gelişmeleri takip etmek ve sınıfta uygulamak.
11. Ölçme değerlendirme konusunda tarafsız olmak.
12. Derslerin başlangıcına ve sonuna zamanında gelmek.
13. Öğrencilerin sistematik düşünme ve yaratıcılığını teşvik etmek.
14. Öğrencilere eğitimin sürekli bir süreç olduğunu ve devam edeceğini vurgulamak.

15. Derslerde en uygun öğretim yöntemlerini, tekniklerini ve stratejilerini kullanmak.

Bir öğretmende bulunması gereken bireysel ve mesleki niteliklerdendir (Erden, 2005, akt. Çelikten ve ark., 2005; Gültekin, 2015; Karataş, 2020; Sarier, 2020; Yılmaz, 2020).

2.1.2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

Yeterlik, bir meslek alanındaki zorunlu niteliklerin en iyi şekilde yerine getirilebilmesi için gerekli özellikleri içermek şeklinde tanımlanabilir (Dilci ve Yıldız, 2012; Tosuntaş, 2020). Öğretmen yeterlikleri, öğretmenlerin mesleklerini en yüksek düzeyde yürütebilmeleri için sahip olmaları gereken bilgi, yetenek ve davranışlardır (MEB, 2006; MEB, 2017a; Şahin ve Şahin, 2017; Şişman, 2009). Alkan ve Hacıoğlu'na göre ise yeterlik, bir görevi yerine getirme kapasitesini ifade eden, özel bilgi, yetenek, yetenek ve nitelik anlamında kullanılan bir terimdir (Varol, 2017). Bu tanıma göre, kişisel tecrübeler, eğitim, kariyer gelişimi ve bireysel motivasyon gibi çeşitli faktörlerin mesleki yeterlilik algısını etkilediği söylenebilir (Doğan ve ark., 2023).

Öğretmenlerin sorumlulukları, yalnızca bilgi aktarmak ve değerlendirme yapmakla sınırlı değildir. Çağdaş eğitim yaklaşımlarına uygun olarak kendilerini yenileyen, beklentilere cevap verebilen, sorunlara çözüm üretebilen ve güncel öğretim tekniklerini etkili bir şekilde kullanabilme becerisine sahip bireyler olmaları beklenir (Koru ve ark., 2021). Bu sebepten dolayı, öğretmenlerin derin uzmanlık bilgisine, etkili pedagoji bilgisine ve öğrencilere kılavuzluk edecek bilgi ve becerilere sahip olmaları, eğitimin kültürel ve sosyal yönlerini kavrama kabiliyetine sahip olmaları gerekmektedir (Kısakürek, 2009). Bu çerçevede, kişilerin öğretmenlik alanındaki yeterliklerini artırmak için sürekli eğitim faaliyetlerine katılmaları önemlidir (Doğan ve ark., 2023).

Kavcar'a (2002) göre başarılı bir öğretmenin iki temel niteliğe sahip olması gerekmektedir. Bunlar mesleki özellikler ve kişisel özelliklerdir. Mesleki nitelikler; genel kültür, uzmanlık bilgisi, öğretmenlik mesleği bilgisidir. Kişisel özellikler ise,

bireyin mesleğe yatkınlığı, öğretmenlikte örnek olma, model olma niteliklerini içermektedir.

Çağımızın gereksinimleri doğrultusunda, öğretmenlerin sahip olmaları gereken yeterlikler konusunda geniş bir mutabakat oluşmuştur. Türkiye'deki mevcut durumun analizi, uluslararası örnekler ve temel kavramsal dokümanların değerlendirilmesi sonucunda belirlenen öğretmen yeterlikleri aşağıdaki gibidir:

1. Öğretmenlerin öğrencilere ve onların öğrenme süreçlerine kendilerini adanmış olmaları.
2. Mesleki görevleri ve ilgili yasal düzenlemeleri anlama ve kavrama yeteneği. Yasal ve etik normlara uygun olarak sorumluluk sahibi ve eleştirel bir tutum sergileyebilme.
3. Değerlendirme ve izleme; öğrencilerin gelişmelerini desteklemek amacıyla, formel ve informal değerlendirme yöntemlerini anlamak ve bu yöntemleri uygulamak.
4. Öğretme-öğrenme sürecinde etkili iletişim kurma ve öğrenci hareketlerini yönetme becerisi.
5. Diğer öğretmenlerle, velilerle ve okul personeliyle işbirliği içinde çalışabilme yeteneği; takım çalışması ve işbirliği yapma kabiliyeti. Öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini sağlamak için veliler, öğretmenler ve diğer kurumlarla ilişkiler kurma becerisi.
6. Bireysel ve mesleki ilerlemeyi planlama ve hayata geçirme; kendi pratiklerini sürekli olarak sorgulayarak mesleki gelişimi güvence altına alma; kendi uygulamalarını düzenli olarak analiz etme ve deneyimlerinden öğrenme.
7. Öğretim planlaması ve uygulaması; öğretmenlerin alan bilgisi, öğrenci demografisi, toplumsal faktörler ve müfredat hedefleri hakkındaki bilgilerle dersleri planlamalarını ve öğretim programları bilgisiyle ders konularını ve bu konuların sıralamasını etkili bir şekilde düzenleyerek öğrenmeyi sıralı bir biçimde gerçekleştirmelerini kapsamak.

Yukarıda belirtilen özellikleri edinebilmeleri için hangi öğretim seviyesinde olurlarsa olsun, öğretmen adaylarının yükseköğretim görmeleri gerekmektedir (Özdemir ve

Yalın, 1999; Varol, 2007:). Çünkü öğretmenlik mesleği, eğitim sistemi içinde yer alan "sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, uzmanlık bilgisine ve becerisine dayalı akademik çalışma, genel kültür, özel alan ve mesleki formasyon gerektiren" uzman olarak icra edilen bir meslek dalıdır (Doğru ve ark., 2019).

2.1.2.1. Genel Kültür/Entelektüel Bilgi Yeterliği

Somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kurma, yakınlık ve uzaklık kavramlarını anlama, güncelliği takip etme gibi öğretici prensiplerin uygulanmasında eğitim-öğretim yeterliliklerinin parçalanmaz bir bölümünü oluşturur (Yetim ve Göktaş, 2004). Kültürde amaç, toplum kültürünün kuşaktan kuşağa aktarılmasıdır. Bu görev öğretmenlere aittir (Erden, 1998). Tandoğan (1998); “Genel kültür, öğretmenin hizmet öncesi eğitimi sırasında edindiği, kişisel ve toplumsal yaşamında kendisine gerekli olan davranış kalıplarını içeren, ulusal ve uluslararası yönleri de olan ve genel eğitimle kazanılan toplumun yaşam biçimi bilgisidir. Öğrencilerin toplumsallaşmasında aile ve çevrenin yanı sıra örgün eğitim kurumunun, yani okulun da önemli sorumluluğu vardır. Öğretmen, okulda toplum yaşamını öğrencilere öğreten kişidir. Bu nedenle, öğretmenin zengin bir genel kültüre sahip olması gereklidir.”

Genel kültür ile ilgili yapılan literatür incelemesi sırasında, uluslararası literatürde, genel kültür terimi yerine "entelektüel bilgi (intellectual knowledge)" veya "dünya bilgisi (world knowledge)" terimlerinin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Genel kültürle ilişkili yetenek ve bilgiler, coğrafya, tarih, vatandaşlık, matematik, Türkçe, sanat, bilim, sosyoloji, psikoloji, felsefe, ekonomi, temel sağlık bilgisi, teknoloji, kültürel ve doğal varlıkların korunması ve sivil savunma gibi konu alanlarını içerir.

Genel kültür bilgi ve becerileri, öğretim sürecinde;

1. Öğretim sürecinde örneklemeler yapma, benzetme ve ayırım yapma, analiz ve sentez yeteneklerini diğer disiplinlerin bilgilerinden yararlanarak geliştirme,
2. Olayları ve olguları çeşitli disiplinlerin terimlerini kullanarak anlama, açıklama ve tanımlama yeteneği,

3. Öğrencilerin genel kültür deneyimlerini artırma yoluyla teşvik etme şeklinde kullanılır (Kuzu, 2013).

Genel kültür, öğretmenin eğitim sürecinde elde ettiği genel kazanımların bir sentezi olup belirli bir alanla bağlantılı değildir. Genel kültür, öğretmenin mesleğini icra ederken karşılaştığı zorluklarla başa çıkarken, alan bilgisi ve pedagojik yetkinliğin yanısıra, bu zorlukların çaresine katkısı olan başka disiplinler ile arasındaki beceri ve bilgileri içerir (Yetim ve Göktaş, 2004). Modernizm sonrası çağda ve küreselleşen dünyada, öğretmenler ulusal ve kültürel sınırların ötesine geçerek, küresel düşünme yeteneğini, dünya vatandaşlığının gerekliliklerini yerine getirmeyi ve hızla değişen dünyaya uyum sağlamayı öğretme zorunluluğuyla karşı karşıya kalacaklardır (Şimşek, 1997).

Günümüzdeki öğrenme-öğretme yaklaşımlarına göre, öğretmenlerden öğrencilere doğruları dayatmak veya bilgi aktarmak yerine rehberlik yapmaları beklenir. Bu rol, öğretmen ile öğrenci arasındaki uzaklığı azaltır. Artık öğretmenlerin, kesin doğrulara sahip otoriteler olarak değil, öğrencilerin merakını canlı tutmaları, onları araştırmaya teşvik etmeleri ve düzenli çalışmalarına destek vermeleri beklenir (Dalin ve Rust, 1996).

2.1.2.2. Özel Alan Yeterliği

Öğretmenlik mesleğinin önemli unsurlarından biri de özel alan bilgisi ve uzmanlık yetenekleridir. Okullarda farklı alanlardan çeşitli dersler verilmektedir ve bu nedenle öğretmenlerin kendi alanlarında bilgili ve yetkin olmaları gerekmektedir (Özkan, 2014). Genel ve özel alan yeterlikleri bir bütün oluşturur. Genel yeterlikler, tüm öğretmenlerde bulunmalıdır; özel alan yeterlikleri ise, öğretmenin uzmanlık alanına göre değişiklik gösterir (Özlük, 2010). Öğretmen, öğreteceği dersin ana konularını, araştırma ve inceleme yöntemlerini ve yapılarını öğrencilere öğretir ve bu özelliklerle öğrencilere anlamlı öğrenme deneyimleri yaşatır. Sürekli olarak öğrenmeyi bir alışkanlık haline getirir ve alanla ilgili etkinliklere katılmakla beraber alanın öğretimine yönelik profesyonel faaliyetlerde aktif rol alır (Yetim ve Göktaş, 2004).

Dolayısıyla öğretmen adayının, özel alan bilgisine sahip olması, öğreteceği okul seviyesine ve türüne uygun bilgi, beceri ve tutumları barındırması büyük önem taşır (Sarioğlu ve ark., 2005).

"Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü" tarafından yayınlanan ve son güncellemesi 6 Kasım 2017 tarihinde yapılan öğretmen yeterlikleri alanı, "Beden Eğitimi Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri" başlıklı kitapta, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde bulunması gereken yeterlikleri aşağıdaki şekilde listelemiştir (MEB, 2017b):

1. Mesleki ilerlemeyi destekleme,
2. Okul, aile ve toplumla işbirliği yapma,
3. Ders planlaması ve organizasyonunu yapma,
4. Bedensel performansı geliştirme,
5. Milli bayramları anlam ve önemlerine uygun şekilde kutlama,
6. Gelişimi ve performansı izleme ve değerlendirme olarak sınıflandırılır.

2.1.2.3. Pedagojik Formasyon/Alan Bilgisi Yeterliği

Öğretmenlik mesleğinin temel bileşenlerinden biri de alan bilgisidir. Öğretmenler, kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarında, öğrenciler yanlış bilgilere maruz kalabilir ve alanla ilgili kavramsal yanılgılara düşebilirler (Koehler ve Mishra, 2009; Akt. Beşoluk ve Horzum, 2011). Öğretmenin eğitme-öğretme yeterlikleri; öğrencileri tanıma, ders planlama, öğretim materyali oluşturma, ders verme, kişisel gelişim, okul geliştirme ve okul ile çevre ilişkilerini güçlendirme olarak özetlenebilir (M.E.B, 2002). Bu durumda, alan bilgisinin öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültürle birlikte, öğretmenlik mesleğinin etkili bir şekilde uygulanmasında büyük bir rol oynadığı gözlemlenmektedir (Ergen ve ark., 2014). Bu nedenden ötürü öğretmen, özel alan eğitimi, pedagojik formasyon ve genel kültür kazandırılarak yetiştirilir (Yetim ve Göktaş, 2004).

Buna göre, öğretmenlerin alan özelinde belirlenmiş hedeflere ve eylemlere ulaşmalarını sağlayacak sağlam bir alan bilgisine sahip olmaları ve bu hedeflere ulaşmak için öğrencilere uygun öğrenme deneyimleri hazırlama ve sunma yeteneklerine sahip olmaları gerekmektedir (Semerci, 2004).

2.2. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ YETERLİK İNANCI

Yeterlik inancı, geleceğe yönelik ve bir kişinin belirli bir durumla ilgili olarak ne yapabileceğiyle ilgilidir. Diğer insanların başarısı veya başarısızlığı önemli değildir. Birey, kendi başarı potansiyeline odaklanmakla beraber (Woolfolk Hoy, 2004) bireylerin, kendilerini neyin motive ettiğini ve hangi davranışları sergilediklerine dair karar vermeleridir. Bu süreç, zihinsel, motivasyonel, duygusal ve seçim aşamalarından oluşmaktadır (Bandura, 1994). Bunlar;

2.2.1. Zihinsel Süreç

Amaçların belirlenmesi, insanın işlevinin mühim bir parçasıdır, öz fikir ve karmaşık düşünme gerektirir. Belirlenen amaçlar, bireyin davranışlarını yönlendirir. Sonuç olarak, yeterlilikleri yüksek olan kişilerin güçlü bir kişisel farkındalığa büründükleri tespit edilmiştir (Bandura, 1994).

2.2.2. Motivasyonel Süreç

Yetkinlik inancı, motivasyonun düzenlenmesinde temel bir rol oynar. Bireyin kendi kendini motive etmesi genellikle zihinsel bir süreçtir. Herhangi bir bireyin mevcut hedeflere ulaşması veya yeni hedefler belirlemesi için motivasyonun varlığı gereklidir. Bandura'ya göre motivasyon, hedeflere ve kişisel niteliklere dayalı olarak üç ana başlık altında incelenir. Bu başlıklar, kişinin performansından kaynaklanan bireysel memnuniyet ve memnuniyetsizlik tepkisi, hedefe ulaşma yeteneği algısı ve kişinin kişisel hedeflerini gerçekleştirmeye dayalı olarak gelişimini yeniden ayarlama süreci (Bandura, 1994).

2.2.3. Duyusal Süreç

Bireyin stres seviyesi, herhangi bir verilen veya üstlenilen görevin tamamlanmasının yanı sıra, görevin kabul edilme biçimiyle de ilişkilidir (Bandura, 1994). Öte yandan, yüksek yeterlilik seviyesine sahip bireyler bu tür yanlış algılar geliştirmezler (Tyler, 2006).

2.2.4. Seçim Süreci

Bireyler, hangi faaliyetlere katılacaklarına ve bu faaliyetlerde hangi düzeyde yer alacaklarına yeterlik seviyelerine bağlı olarak karar verirler. Bireyler, öğrendikleri ve büyüdükleri deneyimlerle bilgilerini geliştirirler. Ancak, bireyler endişe duydukları ve rahat hissetmedikleri ortamlardan ve durumlardan kaçınırlar (Bandura, 1994).

2.3. YETERLİĞİN ARTTIRILMASINDA TEMEL KAYNAKLAR

2.3.1. Temel Deneyimler

Olumlu bir yetkinlik algısı oluşturmanın en önemli yolu "temel deneyimler" olarak ifade edilir. Ancak, bir kişi kendi alanında olumlu bir deneyime sahip olduğunda, yetkinlik seviyesinde bir artış meydana gelir. Olumsuz bir deneyimle karşılaşıldığında ise başarısızlık ve belirsizlik içinde kalınır ve bu da düşük bir yetkinlik seviyesinin oluşmasına neden olur (Bandura, 1994; Woolfolk Hoy ve Spero, 2005).

2.3.2. Dolaylı Yaşantılar

Yetkinliği artırmak için ikinci bir yöntem; başka bireylerin önceden kazandığı deneyimleri model almaktır. Buna "endirekt deneyimler" de denir (Bandura, 1994; Woolfolk Hoy ve Spero, 2005). Başka bir ifadeyle, "birey, başkalarının başarılarını gözlemleyerek kendisinin de aynı koşullarda başarılı olabileceği inancını geliştirebilir" (Yavuzer ve Koç, 2002). Temel deneyimlerden daha zayıf olsa da,

endirekt deneyimler, kişilerin kendi yeteneklerine güvenmedikleri veya konuyla ilgili sınırlı deneyime sahip olduklarında başvurdukları bir kaynaktır (Pajares, 1997).

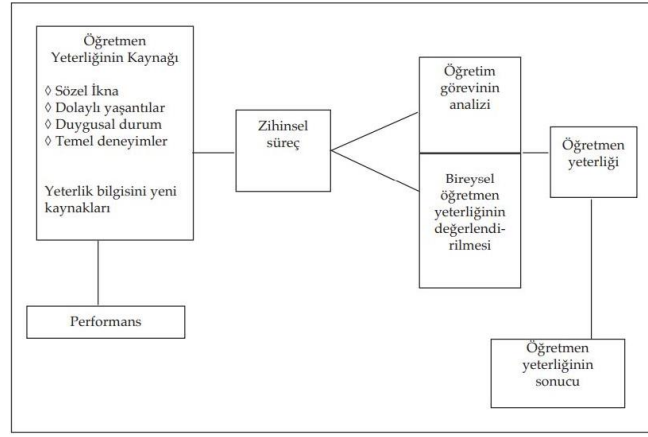
2.3.3. Sözel/Sosyal İkna

Yeterliliğin artırılmasında üçüncü bir yöntem olarak sözlü ikna öne çıkar. İkna, bireyin ne kadar yetenekli olduğuna ve verilen görevi başarıyla yerine getirebileceğine inanması için teşvik edilmesidir (Bandura, 1994). Sözlü ikna, temel ve indirekt deneyimler gibi olumlu bir rol oynayabileceği gibi olumsuz bir rol de oynayabilir (Fives, 2003). Ancak temel ve dolaylı deneyimlerden daha zayıf bir kaynak olup, ikna görevini üstlenen birey, yeterliliğin artırılmasında mühim bir odak noktasıdır (Zeldin ve Pajares, 1997; Pajares, 1997).

2.3.4. Duygusal/Fiziksel Durum

Yetkinliğin geliştirilmesinde dördüncü bir yaklaşım, stresle bağlantılı davranışların azaltılması ve olumsuz duygusal eğilimler ile fiziksel durumlara dair yanlış yorumların düzeltilmesidir. Örneğin, bir öğretmenin alanındaki aşırı hırsı bazen fazla olarak algılanabilir, ancak bu özellik onun son derece başarılı bir öğretmen olmasına da katkıda bulunabilir. Eğitim çerçevesinde değerlendirildiğinde, bu durum yetkinliği; öğretmenlerin ve öğrencilerin büyük ölçüde başarıya ulaşma yöntemlerini etkileyebilir (Bandura, 1994).

Tschannen – Moran ve ekibi (1998), bu yapılarının öğretmen yetkinliği üzerindeki önemini belirtmişlerdir. Bu model, öğretmen yetkinliğinin döngüsel doğasını ortaya koyar ve bu modelin öğretmen yetkinliğinin artışına ve gelişimine destek olacağını iddia etmektedirler.

Şekil 1. Öğretmen yeterliğinin çok boyutlu modeli

2.4. BEDEN EĞİTİMİ

İnsanların fiziksel ve zihinsel sağlığını göz önünde bulundurarak mutluluk hissini artıran öğretime 'beden eğitimi (BE)' adı verilir (Kale ve Erşen, 2003). Fiziksel eğitim, bireyin niyetli bir şekilde beden eğitiminin hedeflerine uygun davranışlarını, fiziksel aktivitelere katılımı yoluyla gerçekleştirerek (bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel) dönüşüm sağlama sürecidir (Tamer ve Pulur, 2001). Bireylerin gelişimi için, mekteplerde çeşitli dersler sunulmaktadır. Beden eğitimi dersi de bu dersler arasında yer alan derslerden birisidir (Ünlü ve Aydos, 2010). Başka bir ifadeyle, BE, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olan bedensel egzersizlerin bireyin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini hedefleyen bir uygulamadır (Bucher, 1983).

2.4.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersi

Eğitim sistemimiz, bir bütün olarak parçalardan oluşur ve bu parçalardan biri de beden eğitimi ve spor dersidir (Arı ve ark., 2020). Spor, toplumsal dayanışmayı ve entegrasyonu desteklemesiyle daha sağlıklı bireylerin oluşturulmasında öncü ve destekleyici bir faktördür (Mudekunya ve Sithole, 2012).

Her öğretmenin; meteorolojik koşullara, saha ve donanım imkanlarına, öğrenci sayısına ve seviyelerine, egzersizlerin kademeli olarak düzenlenmesine uygun olarak, müfredatın ana unsurları ayrı ayrı kısımlarda gösterilerek oluşturulmuş bir "yıllık ders programı" bulunmalıdır. Özellikle beden eğitimi öğretmeni 2551 sayılı Tebliğler

Dergisinde yayınlanan günlük plan örneğine göre günlük planlarını yapmalıdır (MEB, 2003).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından oluşturulan beden eğitimi ve spor dersi müfredatının hedefi; öğrencilerin yaşamları boyunca gereksinim duyacakları fiziksel aktivite becerileri, etkili ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları, kavramlar ve stratejilerin yanı sıra öz yönetim, toplumsal ve entelektüel yetkinliklerini geliştirerek daha ileri düzeydeki eğitime hazır hale gelmelerini sağlamaktır (MEB, 2018a).

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı öğrencinin;

1. Farklı bedensel aktivitelerin ve spor dallarının hareket becerilerini artırır.
2. Sağlıklı yaşamla ilgili fiziksel aktivite ve spor prensiplerini açıklamasını sağlar.
3. İletişim, iş birliği, adil oyun, toplumsal sorumluluk, liderlik, çevre duyarlılığı ve çeşitliliğe saygı gibi beden eğitimi ve spor rehberliği özelliklerini geliştirir.
4. Farklı fiziksel ve spor aktivitelerinde stratejileri ve taktikleri kullanmasını sağlar.
5. Fiziksel aktivitelere katılarak bilgi ve yeteneklerini artırır ve sürekli bir yaşam tarzı haline getirir.
6. Hareket kavramlarını ve ilkelerini çeşitli fiziksel ve spor aktivitelerinde kullanmasını sağlar.
7. Beden eğitimi ve sporun kültürel önemini ve değerlerimizi öğrenmesine yardımcı olur.
8. Atatürk'ün ve Türk düşünürlerin beden eğitimi ve sporla ilgili fikirlerini benimsemesine katkı sağlar.
9. Sporun yapıldığı ortamlarda farklı meslekleri tanımayı hedefler.
10. Başkalarına saygı gösterme ve dürüst ve adil davranma konusunda öğretici olur.
11. Ulusal bayramlar ve kurtuluş günlerinin önemini anlamasını ve bu özel günlerde isteğiyle yer almasını hedefler.
12. Düzenlenen spor etkinlikleri ve organizasyonlarına katılarak spor bilincinin gelişmesine ve sosyal ilişkilerinin başarılı olmasına yardımcı olur.

13. Sporla ilgili kuralları, bilgi ve becerileri gerçekleştirebilme ve bunları günlük yaşamda etkili bir şekilde kullanma yeteneği kazandırır.
14. Sağlıklı bir yaşamı hedefleyen bilgi ve becerileri sürekli olarak planlı bir şekilde kullanarak kendi gelişimine katkı sağlar.
15. Öz yönetim becerilerini beden eğitimi ve spor rehberliğinde daha yüksek seviyelere taşımasına yardımcı olur (MEB, 2018b).

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının dayandığı temel prensipler aşağıda verilmiştir:

1. “Gelişimsel ve sarmal bir yapıdadır.”
2. “Çevreye ve doğaya duyarlılık önemlidir.”
3. “Yaratıcılığı geliştirme, eleştirel ve yansıtıcı düşünme ön plandadır.”
4. “Centilmence oyun ve mücadele anlayışı geliştirmek hedeflenir.”
5. “Fiziksel etkinlikler, oyun ve spor aracılığıyla öğrenmeye dayalıdır.”
6. “Öğrenci merkezli ortamlarda, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırmalarına imkân verir.”
7. “Değerlendirme süreci çok yönlüdür.”
8. “Öğrencilerin eğitimi, çevreleri ve diğer kişilerle olan deneyimlerine dayanır.”
9. “Esnek bir yapıya sahiptir.”
10. “Uygulamalar sırasında öğrencilerin, kendilerini fiziksel ve duygusal olarak güvende hissetmeleri önemlidir.”
11. “Öğrencilerin bilişsel, duygusal ve psikomotor gelişimleri bir bütün olarak değerlendirilmiştir.”
12. “Öğretmene özgürlük tanır.”
13. “Tüm öğrencilerin katılımı önemlidir.”
14. “Eğlenerek öğrenme ortamı sunar.”
15. “Süreç odaklıdır.”
16. “Temalar/konular, istenilen kazanımlara ulaşmak için bir araçtır.”
17. “Öğrenme-öğretme ortamlarında bireysel, ikili ve grup çalışmaları dengeli bir şekilde sunulur.”
18. “Aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazandırır.” (MEB, 2006).

2018 yılında hazırlanan Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında öğrencilere kazandırılması hedeflenen 7 farklı yetenek bulunmaktadır (MEB, 2018b). Bunlar;

1. Koordinasyon
2. Ritim
3. Hareketlilik
4. Kuvvet
5. Çabukluk
6. Dayanıklılık
7. Esneklik

Beden eğitimi ve spor dersini diğer derslerden ayıran özelliklere değinirsek, sadece müfredatı uygulamakla sınırlı kalmadığı, bireylerin sağlıklı bir şekilde gelişimlerine katkı sağladığı, gelecek nesilleri hem bedensel hem de ruhsal açıdan yetiştiren bir ders olarak düşünülebilir. Bu nedenle dersi yürüten beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları da büyük önem taşımaktadır (Filiz, 2022).

2.5. BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİ

Beden eğitimi öğretmeni, çalıştığı eğitim kurumunda beden eğitimi ve sporla ilgili eğitim etkinliklerini yöneten kişi (UMBS, 2014; Varol, 2017) olmakla beraber, bireyin fiziksel aktivitelere katılımı, beden eğitiminin hedeflerine uygun olarak (bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel) davranışlarında değişimler yaratma sürecidir (Tamer ve Pulur, 2001; Öksüzoğlu, 2009).

BE öğretmenin yalnızca kendi uzmanlık alanında teknik becerilere hâkim olması yeterli değildir (Martens 1998'den akt. Kuşçu, 2006). Öğrencilere model olan bir eğitimci olarak, bu niteliklerin yanı sıra bir Beden Eğitimi öğretmenin "sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel özellikleri" de son derece kıymetlidir (Tamer ve Pulur, 2001). Öğrencilere sadece olumlu yetenekler kazandırmakla sınırlı kalmamalı, aynı zamanda toplum içinde başarıyla yaşamak için gerekli bilgi ve davranışları sergileyerek örnek olmalıdırlar.

Bugünün dünyasında, beden eğitimi ve spor, genç nesillerin esas kaynağı olan insanın bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini hedefleyen bilinçli ve planlı etkinliklerdir. Bu etkinlikler, genel eğitimin önemli bir tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir (Yıldıran ve Yetim, 1996).

Bireyin yaşamında sporun yer edinebilmesi bakımından Beden Eğitimi Öğretmeni'nin (BEÖ) önemli bir rolü bulunmaktadır. Bu perspektiften bakıldığında, kaliteli bir eğitimin, nitelikli öğretmenlerin bulunmasıyla doğru orantılı olduğu görülmektedir (Kaçay ve ark., 2021). Bu anlamda, 2018 yılında MEB tarafından oluşturulan program, öğrencilere hangi sınıfta ve hangi yöntemlerle bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazandırılacağını açıklamıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri bu programa uygun şekilde;

1. Ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanarak öğrencilerin başarılarını artırmak için gerekli önlemleri alır.
2. Alanındaki güncel gelişmeleri izler ve bu yeniliklerin öğretim planlarına dahil edilebilmesi amacıyla uygun kanallar aracılığıyla ilgili kişilere önerilerde bulunur.
3. Eğitsel program ve etkinliklerde görev alarak öğrencilerin yeteneklerini geliştirecek aktiviteler düzenler.
4. Sınıf öğretmeni olarak görevlendirilmişse, kendi sınıfındaki öğrencilere alan ve ders seçimlerinde danışmanlık yapar.
5. Sınıfa girdiğinde öğrencilerin seviyesini tespit eder ve buna uygun ders planı oluşturur.
6. Ders saatlerinde, hazırlamış olduğu plana uygun olarak öğrencilere alan bilgi ve becerilerini kazandırır.
7. Nöbet sırasında, okuldaki düzenin ve disiplinin korunması için görev alır.
8. Yönetimle sağlam ilişkiler kurmaya çaba sarf eder.
9. Öğrencilerin ilerlemesini değerlendirir ve sorunların çözümüne destek olur (UMBS, 2014).

2.5.1. Beden Eğitimi Öğretmeninin Genel Yeterlikleri

Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Derneği (NASPE) tarafından yayınlanan ve beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sahip olması gereken 6 kriteri aşağıda açıklamıştır (NASPE, 2008):

1. Bilimsel ve Kuramsal Bilgi: Beden eğitimi öğretmen adayları, beden eğitimi almış bireylerin gelişimi için hayati öneme sahip disipline özgü bilimsel ve kuramsal kavramları tanır ve kullanır.
2. Yetenek Odaklı ve Fitness Esaslı Yeterlik: Beden eğitimi öğretmen adayları, NASPE K-12 Standartlarında belirtilen, yeterli hareket performansı ve sağlığı geliştirici uygunluk göstermek için gerekli bilgi ve becerilere sahip bireylerdir.
3. Planlama ve Gerçekleştirme: Beden eğitimi öğretmeni adayları, tüm öğrencilerin çeşitli gereksinimlerini karşılamak için yerel, eyalet ve ulusal standartlara uygun, gelişimsel olarak uygun öğrenme deneyimlerini planlar ve hayata geçirir.
4. Öğretim Sunumu ve Yönetimi: Beden eğitimi öğretmen adayları, öğrenci katılımını ve öğrenme sürecini artırmak için etkili iletişim ve pedagojik yetenekler ile stratejileri kullanır.
5. Öğrenci Öğrenimine Etki: Beden eğitimi öğretmeni adayları, öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemek ve öğretimle ilgili kararları yönlendirmek için değerlendirme ve yansıtma yöntemlerini kullanır.
6. Profesyonellik: Beden eğitimi öğretmeni adayları, etkin bir şekilde mesleklerini icra etmek için gereken nitelikleri sergilerler.

2.5.2. Beden Eğitimi Öğretmeninin Nitelikleri

Beden Eğitimi Öğretmeni, öğreteceği konuları tam anlamıyla anlamalı ve öğrencilere eksiksiz bir şekilde aktarmalıdır. Ayrıca, komut ve öğretim yöntemlerini en etkili şekilde kullanmalı, yapılacak aktiviteleri özlü bir şekilde açıklamalı, öğrencilere pratik gösteriler yapmalı ve talimatları en etkili şekilde vermelidir (Sandıkçı, 2001).

Bu bağlamda, kusursuz bir beden eğitimi öğretmeni, yalnızca ileri düzeyde fiziksel yeteneklere veya konu bilgisine sahip olan değil, aynı zamanda bu yetenekleri öğrencilere aktarabilen, onların öğrenmelerini teşvik eden ve olumlu davranış alışkanlıkları kazandıran kişidir (Tamer ve Pulur, 2001).

Demirhan (2006)'a göre ise beden eğitimi ve spor öğretmeninde olması gereken nitelikler şu şekildedir;

1. İyi bir itibara sahip olan.
2. Derslerde öğrenci katılımını teşvik eden.
3. Öğrencileri spor yapmaya teşvik eden.
4. Eleştirel düşünceye sahip.
5. Öğrenci düzeyine uygun ders işleyen.
6. Özdenetim yeteneğine sahip.
7. İnsan ilişkileri ve iletişim becerileri gelişmiş olan.
8. Düzenli.
9. Nazik ve hoşgörülü.
10. Beden eğitimi mesleğiyle ilgili yeterince bilgi sahibi olan.
11. Kararlı davranan.
12. Kendine güveni olan.
13. Ders işlenirken spor yeteneklerini sergileyen.
14. Doğaçlama yeteneği olan.
15. Öğrencilerini anlayan.
16. Mizah anlayışına sahip kişi olmalıdır.

2.5.2.1. Beden Eğitimi Öğretmeninin Kişisel Nitelikleri

BE dersinin eğitim ve öğretim programlarındaki hedeflerine ulaşabilmesi, beklenen davranış değişikliklerinin gerçekleşmesi yalnızca gelişime açık, araştırmacı, nitelikli, yaratıcı ve yenilikçi özelliklere sahip beden eğitimi ve spor öğretmenleri sayesinde mümkündür (Ünlü ve Aydos, 2010).

Tamer ve Pulur (2001) 'a göre beden eğitimi öğretmenlerinde bulunması gereken kişisel nitelikler şu şekilde sıralanabilir:

1. İletişim becerisi: Öğrencilerle, aileleriyle, çevreleriyle ve toplumla etkileşimde bulunabilme ve onlarla uyum sağlayabilme yeteneği,
2. Disiplin sağlama: İstikrarlı ve adil bir şekilde disiplin kurabilme yeteneği,
3. Motive etme: Öğrencileri kapasitelerinin ötesinde çalışmaya veya en iyilerini ortaya koymaya teşvik etme ve onları sürekli olarak hazır tutabilme becerisi,
4. Karakter sahibi olma: Öğrencilerin örnek aldığı öğretmenlerin olumlu davranışları, iyi huyları ve doğru ahlaki tutumları sergileme önemi,
5. Sevgi dolu olma: Öğretmenin öğrencilerini sevmesi, sevgisini göstermesi, ilgilenmesi ve onların ihtiyaçlarına sevgiyle yaklaşması,
6. İstekli olma: Öğretmenin öğretimden keyif alması, idealist olması ve mesleğine bağlı olması,
7. Kişilik: Öğretmenin dostça ve sıcak bir ilgiyle öğrencilere yaklaşan bir kişiliğe sahip olması,
8. Görünüm: Öğretmenin temiz, nezih, özenli ve profesyonel bir giyime sahip olması.

2.5.2.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Mesleki Nitelikleri

Beden eğitimi öğretmeni (BEÖ) öğrencilere fiziksel aktivite, spor ve sağlıklı yaşam konularında eğitim veren öğretmendir. Beden eğitimi öğretmenleri genellikle ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerinde görev yaparlar ve öğrencilere spor yetenekleri, oyunlar, egzersiz programları ve sağlıklı yaşam tarzı alışkanlıkları hakkında bilgi verirler (Özkan, 2023).

Beden eğitimi öğretmenin bu kişisel niteliklerinin yanı sıra genel olarak mesleki niteliklerini ise şöyle sıralamak mümkündür:

1. Atatürk'ün ilkeleri ve inkılâplarıyla Atatürk milliyetçiliğine bağlıdır.

2. Türk milletinin milli, insani, manevi ve kültürel değerlerini kabul eder, korur ve geliştirir.
3. Ailesini, çevresini, vatanını, milletini ve insanları sevip yüceltmek için çaba gösterir.
4. Milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devletinin gerektirdiği davranış ve tutumlara sahiptir.
5. Fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak sağlıklıdır.
6. Kendisiyle barışıktır, eleştiriye ve öz eleştiriye açıktır.
7. Okulda ve çevresinde tutarlı davranışlar sergiler.
8. Dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı yapmaz.
9. Türkçeyi iyi bilir, açık, anlaşılır ve sade bir şekilde kullanır.
10. Etkili iletişim kurma yeteneğine sahiptir.
11. Doğa, çevre ve tarihi değerlere duyarlıdır ve bilinçlidir.
12. Yeterli bir kültür seviyesine sahiptir.
13. Serbest zamanını verimli bir şekilde kullanma alışkanlığına sahiptir (İlkin 1998'den akt. Erhan, 2009).

2.5.3. Beden Eğitimi Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları

BE öğretmenin, bulunduğu eğitim kurumlarının farklılıklarına, özel koşullarına, çevresel ve bölgesel doğal özelliklerine ve toplumsal gelişim düzeylerine bağlı olarak görev ve sorumlulukları oldukça çeşitlilik gösterir. Beden Eğitimi Öğretmenin mesleki faaliyetleri altı temel alanda sıralanabilir. Bu bilgiler, Beden Eğitimi Öğretmenleri için Ders İçi ve Ders Dışı Rehberi 1997 ve MEB 2099 sayılı Tebliğler Dergisi'nden derlenmiştir. Bu görevler aşağıda listelenmiştir:

1. Beden eğitimi dersi ile ilgili hususlar,
2. Spor kulübü çalışmaları,
3. İzcilik faaliyetleri,
4. Halk oyunları faaliyetleri,
5. Okul dışı ile ilgili diğer hususlar,
6. Beden eğitimi dersinde ders alanı olarak kullanılan yerlerin bakımı (MEB, 2000).

2.5.3.1. Beden Eğitimi Dersi İle İlgili Hususlar

BE Öğretmeni, öğreteceği konuları iyi bilmeli, uygulamaları kısa ve öz bir şekilde anlatmalı, aynı zamanda göstermelidir. Ayrıca, talimatları ve öğretim tekniklerini etkili şekilde kullanmalıdır. Ders içi ve ders dışı duruşu, kıyafeti ve davranışlarıyla öğrencilere model olmalıdır; bu şekilde öğrencilerin güvenini, sevgisini ve saygısını kazanmalıdır. Beden eğitimi derslerinin, sağlık bakımından yemekten önce ve sonra yapılmasına dikkat edilmelidir (MEB, 2003). Aynı zamanda öğrencilerin fiziksel gelişimini izler, sağlık durumlarını değerlendirir ve herhangi bir sakatlık veya rahatsızlık durumunda uygun önlemleri alır (MEB, 2000).

Zorunluluk olmadıkça dersler sınıf içinde teorik olarak gerçekleştirilmemeli, soğuk ve yağışlı havalarda dershanede kalmayı gerektiren durumlarda "Sınıf Jimnastiği" ve "Küçük Eğitsel Oyun" uygulamaları tercih edilmelidir. Haftada iki saat beden eğitimi dersi olan sınıflarda, bu iki saatlik sürenin aynı gün ve ardışık olmamasına dikkat edilmelidir (Pedagojik, psikososyal ve biyolojik açıdan farklı günlerde düzenlenmesine özen gösterilmelidir) (MEB, 2003).

2.5.3.2. Spor Kulübü Çalışmaları

Beden Eğitimi Öğretmeni; İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında uygun bir şekilde spor kulübü oluşturur. Okulların eğitim-öğretime başlamasıyla birlikte her okulda sınıf spor temsilcileri ve branş kaptanları seçilerek yapılacak temsilciler kurulu toplantısında yönetim kurulu belirlenir. Okul yönetimi tarafından onaylandıktan sonra hemen uygulamaya geçirilir. Ders saatlerinde farklı spor etkinliklerine yer verir, bu etkinliklerde ders yılı başında hazırlanan programla belirlenen hedeflere ulaşmaya çalışır (Çöndü, 1999).

2.5.3.3. İzcilik Faaliyetleri

İzcilik etkinliklerinin, ilgili yönergelerin yıllık ve dönemlik çalışma planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamalı, ilkokuldaki küçük izci etkinlikleriyle de ilgilenmelidir (MEB, 2003).

2.5.3.4. Halk Oyunları Faaliyetleri

Yerel danslarımızın ve geleneksel müziğimizin korunması, yaygınlaştırılması ve tanıtılması, aynı zamanda gençlerin ve çocukların boş zamanlarını bu olumlu aktivitelerle geçirmelerini teşvik eder (MEB, 2003).

2.5.3.5. Okul Dışı ile İlgili Diğer Hususlar

Yeni eğitim-öğretim yılının başlangıcı ve sona ermesiyle, her okul yönetimi, öğrencilere ve okulla ilgili diğer konuları duyurmak veya açıklamak amacıyla bir tören düzenler. Bu törenlerde, öğrencilerin yerleşimi ve genel görüntüsü, beden eğitimi öğretmenlerinin önceden yaptığı düzenlemelere ve çalışmalara bağlıdır. Tören sonrasında, bayrak töreni sırasında İstiklal Marşı tüm okul personeli ve öğrenciler tarafından okunurken, müzik öğretmeni bulunmayan durumlarda ise İstiklal Marşı'nın yönetimi bir beden eğitimi öğretmeni tarafından gerçekleştirilir (Çöndü, 1999).

2.5.3.6. Beden Eğitimi Dersinde Kullanılan Yerlerin Bakımı

Okullarda beden eğitimi dersleri ve spor etkinliklerinde kullanılan spor salonları ve bu mekanların temizliği ve bakımı, beden eğitimi öğretmenleri tarafından karşılanır. Beden eğitimi öğretmenleri, bu mekanların temizliği için gerekli tedbirleri almalı ve ihtiyaç duyulduğunda öğrencilerinden yardım talep etmelidir (MEB, 2003).

2.5.4. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okutabileceği Dersler

Beden Eğitimi Öğretmenleri (BEÖ'leri), programı oluşturma ve hazırlık yapmanın yanı sıra belirlenen programa uygun olarak derslerini icra ederler. BEÖ'lerinin, okul içinde veya dışında düzenlenen spor etkinliklerine katılma, yarışmalar düzenleme ve toplantılara katılma gibi, çalışma saatleri dışında da görevleri bulunmaktadır. Ayrıca, milli bayramlar ve özel günlerin organizasyonunu da yapma sorumlulukları vardır (Tamer ve Pulur, 2001).

MEB'e bağlı okullarda BEÖ'lerin okutabileceği dersler Tebliğler Dergisi'nin Mart 2014 sayısında şu şekilde sıralanmıştır;

1. "BE ve Spor",
2. "Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü",
3. "Halk Oyunları",
4. "Spor Liselerinin spor alanı ile ilgili dersleri",
5. "BE ve Sporla ilgili diğer dersler",
6. "Spor ve Fiziki Etkinlikler",
7. "Oyun ve Fiziki Etkinlikler"

2.6. MOTİVASYON

Lockwood (2004)'un belirttiğine göre, Latince kökenli "movera" veya "motive" kelimesinden türetilen ve Türkçe'de "isteklendirme" ve "güdüleme" anlamlarına gelen Motivasyon terimi, dilimizde İngilizce "motivation" kelimesinden geçmiştir. Koçel (2010) ise motivasyonu; bireylerin belirli eylemleri gerçekleştirmelerini sağlayan, onları yönlendirerek harekete geçmelerini teşvik eden ve davranışlarında tutarlılık sağlayan bilişsel ve psikolojik süreçler olarak tanımlar. Başka bir tanıma göre, motivasyon bireyin belirlediği hedefe ulaşmak için sergilediği kararlılık, istikrar ve kararlılık sürecini ifade eder (Robbins ve Judge, 2017).

İnsanları hedeflerine doğru yönlendiren ve onları eyleme geçiren enerji; bireyin içsel ya da dışsal etkenlerinden gelen itici güçlerdir (Değirmencioğlu ve Küçükahmet,

1999). Motivasyon, bir eylemin başlatıcısı olmanın ötesinde, o eylemin yönlendiricisi ve yoğunluğunun belirleyicisidir (Viau, 2015).

Mutluluk, insanı harekete geçiren bir etki taşır. Mutlulukla birlikte, kişi elindeki görevleri tamamlama ve hedeflerine doğru ilerleme konusunda istekli ve hazır olur (Goleman, 2012). Bu bağlamda; coşku, arzu, neşe, hatta endişe gibi duyguların, bireyi amaçlarına ulaşma konusunda motive etme ve eyleme geçirme açısından önemli olduğu ifade edilebilir. Motivasyonun, "harekete geçirme, hareketi sürdürme ve olumlu yöne yönlendirme" olmak üzere üç ana özelliği bulunmaktadır (Güney, 2017). Robbins ve Judge (2017)'a göre ise motivasyonun üç temel unsuru vardır. Bu unsurlar; kararlılık, yönelim ve yoğunluk.

Yoğunluk, harcanan enerjinin derecesiyle ilgili bir kavramdır. Az ya da çok olmasına bağlıdır. Kararlılık, kişinin bir işe başladıktan sonra onu tamamlama kararlılığıdır. Bu kararlılık, işi bitirmeye kadar gösterilen sürekli bağlılıkla ilgilidir. Yönelim, kişinin çabasının kurumun hedeflerine ve amaçlarına uygun olmasıdır. Çaba, kurumun hedeflerine yönelik ve bunlarla uyumlu olmalıdır (Robbins ve Judge, 2017).

İçsel motivasyon kategorisi, kişinin öğretmenlik mesleğine yönelik inançları, değerleri ve algılarıyla ilgilidir, diğer taraftan dışsal motivasyon, kişinin dışında bulunan koşullarla ilgili olup meslek ile ilgili toplumsal genel yargılardan etkilenme eğilimindedir.

Motivasyonun doğasını anlamaya yönelik birçok teori geliştirilmiştir. Bu motivasyon teorileri genellikle iki ana kategori altında incelenir. Birinci kategoride yer alan motivasyon teorileri, insanın neden belirli davranışları sergilediğini ve dolayısıyla motivasyonun içeriğini araştıran teorilerdir. İçerik teorileri, motivasyonu tetikleyen koşulları, olayları ve insanın ihtiyaçlarını anlamaya çalışır. Diğer bir grup motivasyon teorisi ise motivasyonun oluşumunu ve gelişimini inceleyen süreç teorileridir. Bu teoriler, ihtiyacın ortaya çıkmasından tatminine kadar gözlemlenebilen motivasyon sürecinin özelliklerini anlamaya çalışır. (Koçel, 1995).

2.6.1. Motivasyon Türleri

Öz-belirleme teorisinde motivasyon türleri, harekete geçmeyi hızlandıran unsurlar üzerine yoğunlaşarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda, motivasyon türleri içsel ve dışsal dışsal motivasyon olarak sıralanmıştır (Deci-Ryan, 2000a).

2.6.1.1. İçsel Motivasyon

İçsel motivasyon, çalışanların kendi iyiliklerini ve mesleklerini ilerletmek amacıyla kendi kendilerini harekete geçirdikleri bir motivasyon şeklidir (Bassett-Jones ve Lloyd, 2005). Örnek olarak, öğrencinin dersi dinlerken soru sorması ve ders etkinliklerine aktif olarak katılması gibi davranışlar motivasyonun belirtileridir (Yüksel, 2004). Ersarı ve Naktiyok (2012), kişinin kendi kendini teşvik edebilmesi ve dış etkenler olmadan kendi eylemlerini yönetebilmesi olarak ifade edilebilir ifadesiyle tanımlamıştır. Myers (2004) 'e göre ise işinin kendi isteği doğrultusunda çaba gösterdiği, bir aktiviteyi sadece keyif aldığı, ilginç bulduğu veya başarmaktan haz duyduğu için yapma eğilimidir.

2.6.1.2. Dışsal Motivasyon

Bireyin, öğretmeni tatmin etmek veya bir tür ödül almak gibi dışsal nedenlerle harekete geçmesi olarak tanımlanabilir (Harter, 1981). Dışsal motivasyon, işe dışarıdan gelen etkenlere dayanan bir güdüdür. Bu, vaat edilen ödüller, takdirler veya eleştirel geribildirimler gibi dış kaynaklı faktörleri içerir (Amabile, 1993). Birey, aktiviteyi doğrudan zevk almak yerine aktiviteyle ilişkilendirilmiş olan ödüller veya dışsal faktörler için yaparsa, bu dışsal bir motivasyon kaynağıdır (Vallerand, 2004). Yani motivasyonu anlamada davranışsal bir bakış açıdır (Hoy ve Miskel, 2015).

2.6.2. Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon

Kuzgun (2004) tarafından insanlara mal veya hizmet sunma amacıyla, belirli bir eğitim süreciyle elde edilen yetenek ve bilgiye dayanan etkinlikler olarak ifade edilmektedir. Şentürk (2013) 'e göre ise, genellikle belirli bir bilgiye dayanan,

araştırma ve deneyime dayanan bir uygulama süreci olan, ahlaki değerlere dayalı ve belli bir ücret karşılığında sunulan hizmetler olarak da tanımlanır.

Meslek seçimi, bireyin çeşitli meslek alternatiflerini değerlendirerek birine karar vermesini ifade eder (Tuzcuoğlu, 1994). Bu seçim süreci, psikolojik gereksinimler, ilgi alanları, mesleki değerler, yetenekler, kişilik özellikleri, aile yapısı, çevresel etmenler ve sosyal statü gibi faktörlere bağlı olarak şekillenir (Durmaz, 2017; Ekinci, 2017; Eryetiş, 2016).

Yıllardır devam etmekte olan ekonomik sıkıntılar, işgücü arzının artışı ile beraber iş olanaklarının azalması sorununa ek olarak, üniversite eğitim programları ile istihdam olanakları arasındaki kariyer, uyumsuzluk ve meslek seçimini daha da zorlaştırmaktadır (Yazıcı, 2009). Buna karşın bireyin yaşamının her alanını etkileyen, toplumun gelişimi, üretimi ve ilerlemesi üzerinde de önemli bir etkiye sahip olan meslek ve kariyer seçimi, neden yapıldığı ve bu seçimi destekleyen motivasyon kaynaklarının belirlenmesi açısından önemli bir unsurdur (Başer, 2021).

Arpat ve Yeşil (2017), meslek seçiminde doğru karar verilmesinin, bireylerin işlerine daha istekli ve keyifle yaklaşmalarını sağladığını belirtmektedir. Bireyler, ihtiyaçlarını, isteklerini, ilgilerini ve yeteneklerini dikkate alarak kariyer seçimi yaptıklarında işlerine daha fazla özveri göstermektedir. Bu durum, yüksek performans sergilemelerine ve kendilerini değerli hissetmelerine olanak tanır, bu da iş tatminiyle sonuçlanır (Adıgüzel, 2008).

2.7. MESLEK KAVRAMI

Meslek, insanların hayatlarını sürdürebilmek için en temel gereksinimlerini karşılayan, belirli bilgi ve becerilere dayanan, ekonomik kazanç sağlayan, iş bölümüne dayalı bir alan olarak tanımlanabilir (Ünsal, 2021). Toplumun belirlediği kurallara göre yapılan işler, bireylere ürün ve hizmet üretme karşılığında kazanç sağlanan bir faaliyettir ve her mesleğin kendine özgü beceri ve bilgileri belirli eğitim süreçlerinden geçilerek öğrenilir (Kuzgun, 2019).

Alan yazında meslek ve iş terimleri genellikle aynı şekilde kullanılır görünse de, aslında bu iki terim birbirinden ayrılmaktadır. İş, bir sonuca ulaşmak veya bir şeyi gerçekleştirmek için emek ve güç harcanarak yapılan faaliyet, çalışma ya da bir bireyden istenilen görev olarak tanımlanır (TDK, 2021). Meslek, bireyin kişisel yaşamı yanı sıra çevresiyle olan ilişkilerinde de belirleyici bir faktördür. Bir kişinin toplum içindeki konumunda, yaptığı mesleğin önemli bir rol oynadığı ihmal edilemez (Özsoy, 2004). Özellikle gelişmiş ülkelerde, gençlerin meslek seçimi aşamasında, bireyin ilgi duyduğu ve zevk aldığı meslekleri tercih etmesine yönelik rehberlik yapılarak, gençlerin mesleklerine karşı olumlu bir tutum sergilemeleri ve topluma faydalı bireyler olmaları için ciddi çabalar gösterilmektedir (Bozdoğan ve ark., 2007).

Bireyin hayatında önemli bir dönemeç olan meslek seçimi, kişinin yaşam tarzının da seçilmesi anlamına gelir. Gelecekteki yaşam tarzını belirlemede kritik bir rol oynayan mesleki tercih yapılırken, doğru ve uygun bir karar verilmesi önemlidir (Pekkaya ve Çolak, 2013).

2.7.1. Meslek Seçimi ve Önemi

Meslek tercihi, bireylerin kendilerini ve özelliklerini anlama ve buna göre hangi alanlarda, nasıl ve ne kadar başarılı olabileceklerini bilme sürecidir (Özpancar ve ark., 2008). Bir diğer deyişle bireyin kendine uygun, yapabileceğine ve tatmin olabileceğine inandığı mesleği seçmesidir (Tezel ve Arslan 2002; Alberts, ve ark., 2003). Bireyler, bilinçli ve doğru bir seçim için çaba sarf etmelidirler. Doğru mesleği belirlemek için öncelikle bireylerin yeteneklerini ve ilgi alanlarını keşfetmeleri önemlidir. Bu şekilde hareket eden bireyler, seçtikleri alanda başarıya ulaşacaklarını ve hayatlarında mutluluğu yakalayacaklarını fark edeceklerdir (Akman, 1992).

Mesleğin özünde, profesyonel bir anlayış ve toplumun gereksinimleri bulunmaktadır. Mesleğini icra eden kişi, çalışma süresi boyunca mesleki yeterliliğini kullanır, becerilerini geliştirir, bilgi birikimini artırır ve başarıya ulaşırken iş tatmini yaşar (Şentürk, 2013; 3). Bireyin yüksek tatmin sağlayacağını düşündüğü meslek grubunu

tercih etmesi, ilgili mesleğine olan uyumunu da basitleştirecektir (Güdücü Tüfekci ve Yıldız, 2009).

Meslek seçiminde şu üç hususa özenle dikkat edilmelidir:

1. Seçilecek mesleğin nitelikleri,
2. Gerekli eğitimi alma imkanları, okulun ve finansal kaynakların varlığı,

Kişinin bireysel nitelikleri, zihinsel ve fiziksel yetenekleri, ilgi alanları (Binbaşoğlu, 2004).

Meslek seçimi, bireyin gelecekteki yaşamını şekillendirebilen ve yaşam standartlarını belirleyebilen, hayatının en kritik kararını ve sorumluluğunu üstlendiği bir tercihtir (Eskimez ve ark., 2008). Modern toplumlarda, bireyler genellikle günün büyük bir kısmını iş hayatında geçirirler. Bireyler meslek seçimi yaparken sadece işlerini değil aynı zamanda yaşam koşullarını da belirlerler. Bu nedenle, bir mesleği seçmek, bireyin ve ülkenin geleceği için önemli bir risk taşıyan kararlardan biridir (Ensari ve Alay, 2017).

Sonuç olarak meslek seçimi; bir bireyin hayatı boyunca çalışma durumu, başarı tanımı, sosyal ilişkileri, gelir düzeyi, yaşam tarzı ve çevresel faktörler gibi bir dizi önemli konuyu belirlemede kritik bir rol oynar (Binbaşoğlu, 2004; Şentürk, 2013; Ay, 2017; Ensari ve Alay, 2017; Kuzgun, 2019).

2.7.2. Meslek Ölçütleri ve Mesleklerin Özellikleri

Birçok düşünür ve yazar, mesleği farklı açılardan ele alarak, mesleğin standartları ve özellikleri hakkında bilgi vermeye çabalamışlardır. Şentürk (2013) 'e göre meslek, kendine özgü kuralları olan bir hizmettir.

Mesleki standartlar hakkında Kay Kittrell Chitty'nin belirttiğine göre, Kelly tarafından yapılmıştır. Kelly, Flexner'ın geliştirdiği standartlara eklemeler yaparak 1981'de yeniden yayınlamıştır. Kelly'nin oluşturduğu standartlar aşağıdaki gibidir:

1. Mesleğin ahlaki ilkeleri olmalı ve bu ilkeler, meslek mensuplarına rehberlik etmelidir.
2. Meslek üyeleri özerk olmalı, yasal ve etik açıdan kendi davranışlarını kontrol etmelidir.
3. Toplumun sağlığı ve insanlık için kritik hizmetler sunmalıdır.
4. Meslek mensuplarının hizmet verme konusunda motive edici olmaları önemlidir.
5. Araştırmalarla desteklenen, güncellenen ve ilerletilen bir bilgi birikimine sahip olmalıdır.
6. Meslek, bireysel sorumluluk almayı teşvik etmeli ve zihinsel pratikleri içermelidir.
7. Mesleki örgüt, etik kuralları ve uygulama standartlarını belirleyerek mesleki gelişimi teşvik etmelidir (Karadağ, 2002; Korkmaz ve Görgülü, 2010; Korkmaz, 2011).

William Sheppard (1948)'a göre ise meslek ölçütleri şunlardır:

1. Bir meslek öncelikle toplumun vazgeçilmez bir gereksinimini karşılamalı ve giderebilmelidir.
2. Öncelikle doğuştan gelen yeteneklerin belirlediği ve daha sonra eğitimin sağladığı bir becerinin bulunması gereklidir.
3. Topluma karşı sorumluluklar yerine getirilirken, toplumun kabul ettiği etik değerlere uyulmalıdır.
4. Toplumsal olarak kabul edilmiş bilimsel prensiplere dayanmalıdır.
5. Meslek öncesinde temel bilimler ve kültürel konularda yeterli hazırlık yapılmalıdır.
6. Test edilmiş ve zamanla geliştirilmiş bir tekniğe sahip olunmalıdır.
7. (Weinstock, 1970).

2.7.3. Meslek Seçiminde Motivasyon

Kuzgun (2004), meslek kavramını, insanlara mal veya hizmet sağlamaya yönelik, bilgi ve yeteneğe dayalı ve belirli bir eğitim süreciyle kazanılan faaliyetler olarak

tanımlamaktadır. Meslek seçimi ise (Tuzcuoğlu, 1994) bireyin psikolojik ihtiyaçları, ilgi alanları, mesleki değerleri, becerileri, cinsiyeti, aile yapısı ve çevresel etkenler, yetenekleri, kişilik özellikleri, sosyal konumu gibi faktörlere bağlı olarak şekillenir (Durmaz, 2017; Ekinci, 2017; Eryetiş, 2016). Öğretmenlik mesleğinin tercihinde etkili olduğu düşünülen bu sebeplerin yanı sıra alana duyulan ilginin de mesleki seçimde önemli bir faktör olduğu sık sık belirtilmektedir (Dann ve Lechner 2001; Lewalter ve Krapp 2004; Ulich 2004).

Ülkemizdeki mevcut koşullara bağlı olarak, popüler mesleklerin tercih edilmesi, sınav başarısı, sektörel talep gibi faktörler, kariyer planlaması ve meslek seçimine yönelik istekliliği engelleyebilir (Kamaşak ve Bulutlar, 2010). Arpat ve Yeşil (2017) meslek tercihinin doğru yapılmasıyla, bireylerin işlerine daha istekli ve keyif alarak yaklaştıklarını vurgulamaktadır.

Uzun yıllardır devam eden ekonomik zorluklar nedeniyle sınırlı hale gelen istihdam fırsatlarına ek olarak işgücü arzının artması ile üniversite eğitim programları arasındaki uyumsuzluk, kariyer ilerlemesi ve meslek seçimini daha da zor hale getirmektedir (Yazıcı, 2009). Bireyler ihtiyaçlarını, isteklerini, ilgi alanlarını ve yeteneklerini dikkate alarak kariyer seçimi yaptıklarında, iş yaşamlarında daha fazla çaba harcamaktadırlar (Adıgüzel, 2008). Ancak Kuzgun (2011) çalışmasında birçok genç bireyin rastgele meslek seçimleri yaptığını, ilkokul veya ortaokulu tamamladıktan sonra meslek seçme konusunda kararsızlık yaşadıklarını tespit etmiştir (Aytaç, 2005).

Toplumun yapılanmasında ve gelecek kuşakların eğitiminde önemli bir rol oynayan öğretmenlerin meslek seçimini ve kariyer tercihlerini şekillendiren motivasyonlar, incelenmesi gereken önemli bir araştırma konusudur (Kiremitci ve ark., 2018). Nitekim öğretmen adaylarının görev ve uzmanlık alanı seçiminde, dışsal ve içsel motivasyonun her ikisi de önemlidir; ancak, öğretmenlerin içsel olarak motive olmaları daha tercih edilen bir durumdur (Ekinci, 2017). Özellikle ortaöğretim öğretmen adayları için ders sevgisi, meslek seçiminde başka bir önemli içsel motivasyon kaynağıdır. Öte yandan, içsel motivasyonun temel kaynakları olan çocuk

sevgisi, derslere olan tutku, öğretme ve öğrenme isteği gibi birçok etken bulunmaktadır (Toraman, 2019).

2.7.4. Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler

Meslek seçimi, ülkeler ve kültürler arasında değişen ve bir dizi etkileyici faktöre tabi olan karmaşık bir süreçtir (Brown, 2002). Bu süreçte; beceriler, ilgi alanları, mesleki değerler, yetkinlik beklentileri, aile ilişkileri, sosyoekonomik durum, başarı motivasyonu, psikolojik ihtiyaçlar ve cinsiyet gibi etmenler rol oynamaktadır (Kuzgun, 2019).

2.7.4.1. Biyolojik Faktörler

Bireyin yaşı, cinsiyeti ve, fiziksel özellikleri gibi (Ünal ve ark., 2008; Sarıkaya ve Khorshid, 2009; Çurğatay, 2010; Kırağ, 2015; Ensari ve Alay, 2017).

2.7.4.2. Sosyolojik Faktörler

Sosyal sınıfla olan ilişkiler, toplumsal ve kişisel değerler, sosyal ve duygusal olgunluk seviyesi, toplum ve aile yapısı gibi faktörlerden oluşmaktadır (Razon, 1983; Tuzcuoğlu, 1994; Özpancar ve ark., 2008; Sarıkaya ve Khorshid, 2009; Çurğatay, 2010; Kırağ, 2015; Atasoy ve Ermin, 2016; Ensari ve Alay, 2017; Türk ve ark., 2018; Ünal ve Bilgener, 2019; Çingöl ve ark., 2020).

2.7.4.3. Psikolojik/Kişisel Faktörler

Bireyin gereksinimleri, değerleri, duygusal durumu, davranışları, eğilimleri ve kabiliyetleri, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel konumu, lise düzeyinde uygun görülen meslek, eğitim seviyesi, özgün yetenek ve ilgileri, mesleğe ilgi düzeyi, gelecek planları, iletişim yetenekleri, çalışma alışkanlıkları, iş deneyimleri gibi (Razon, 1983; Tuzcuoğlu, 1994; Binbaşıoğlu, 2004; Özpancar ve ark., 2008; Ünal ve ark., 2008; Sarıkaya ve Khorshid, 2009; Kırağ, 2015; Zencir ve Eşer; 2016; Atasoy ve Ermin, 2016; Özdelikara ve ark., 2016; Türk ve ark., 2018; Temel ve ark.,

2018; Bölükbaş, 2018; Ünal ve Bilgener, 2019; Olğun ve Adıbelli, 2020; Çingöl ve ark., 2020).

2.7.4.4. Ekonomik Faktörler

Ailenin maddi durumu ve finansal olanakları, ülkenin finansal kaynakları, teknolojik gelişmeler ve toplumun gereksinimlerine yönelik etkileri, iş bulma şansı, üniversite şehrindeki yaşam maliyeti, eğitim ücretleri gibi faktörler (Razon, 1983; Tuzcuoğlu, 1994; Özpancar ve ark., 2008; Ünal ve ark., 2008; Çurğatay, 2010 Atasoy ve Ermin, 2016; Ensari ve Alay, 2017; Temel ve ark., 2018; Ünal ve Bilgener, 2019; Olğun ve Adıbelli, 2020; Çingöl ve ark., 2020).

2.7.4.5. Politik Faktörler

Meslek seçiminde istihdam şansları, ulusal politika, devletin sağladığı istihdam olanakları, mesleğe yönelik eğitim ve geliştirme imkanları gibi etmenler (Atasoy ve Ermin, 2016; Ay, 2017; Akbahar, 2017).

2.7.4.6. Şans Faktörleri

Doğal afetler, iç ve dış savaşlar, göçler vb. (Tuzcuoğlu, 1994; Çınar, 2010; Andsoy ve ark., 2012; Ay, 2017; Akbahar, 2017).

2.7.4.7. Diğer Faktörler

Mesleğin prestiji ve geleceği, mesleği arzu ederek seçmek, sınav düzenlemesi ve sınav notu, ailenin ve çevrenin isteği ve talepleri, dijital platformlar, medyanın rolü, üniversitenin konumu ve şehre yakınlığı gibi faktörler (Tuzcuoğlu, 1994; Ünal ve ark., 2008; Sarıkaya ve Khorshid, 2009; Kırağ, 2015; Özdelikara ve ark., 2016; Atasoy ve Ermin, 2016; Ensari ve Alay, 2017; Gürdoğan ve Atabey, 2017; Temel ve ark., 2018; Bölükbaş, 2018; Ünal ve Bilgener, 2019; Olğun ve Adıbelli, 2020; Çingöl ve ark., 2020).

2.7.5. Meslek Seçimi/Gelişimi Kuramları

Meslek seçimi kuramcıları, mesleğe yönelik kararların sadece belirli bir noktada alınan bir karar değil, yaşamın erken dönemlerinden başlayarak meslek yaşamının sonuna kadar süren bir gelişim süreci olduğunu vurgular. Bu kuramcılar, meslek seçiminin, zaman içinde bir dizi kararın bir sonucu olarak geliştiğini ve kişilik gelişimi açısından önemli olduğunu savunurlar (Kıyak, 2006).

2.7.5.1. Frank Parsons'ın Özellik Faktör Kuramı

Batı dünyasında kariyer olgusu, Yunan düşünürü Platon dönemine kadar geri götürülebilir. Platon'un Devlet adlı eserinde 'Hiçbir insan aynı şekilde doğmaz, birisi bir mesleğe uygundur, diğeri başka bir mesleğe uygundur' ifadesi bulunmaktadır (Hartung, 2013). Uzun yıllar boyunca birey-meslek uyumu arasındaki bağlantıyı bilimsel olarak ortaya koyan araştırmalara rastlanamamıştır.

1900'lü yıllara gelindiğinde, Parsons tarafından ilk bilimsel araştırmaların yapılmaya başlandığı görülmektedir. Bireylerin mesleklerle ilgili uyumlarını belirlemeyi hedefleyen bu araştırmalar, birey-meslek uyumunun mühim olduğunu ve bu uyumun performans ve tatmin gibi alanlarda olumlu sonuçlar doğurduğunu göstermiştir. Kişinin mesleğiyle uyumsuz olması, hem yapılan işin verimliliğini hem de çalışanın mutluluk düzeyini azaltmaktaydı. Buna karşılık, bu uyumun sağlanmasıyla iş verimliliği artmakta ve çalışan da mutlu olmaktaydı. Dolayısıyla, bireyin yaptığı işle uyumlu olması durumunda, motivasyonun, performansın ve iş tatmininin birlikte artacağını öne sürmekteydi (Spokane ve Glickman, 1994).

Parsons, bahsedilen gözlemleri ile üç aşamadan oluşan bir model geliştirmiş ve bu model Parsons'ın Özellik-Faktör Kuramı olarak adlandırılmıştır (Chartrand, 1991)

Bu kurama istinaden:

- 1- Kişinin kendi ilgi alanlarını, yeteneklerini, güçlü ve zayıf yönlerini ve bunların nedenlerini fark edebilmesi,

- 2- Farklı iş alanlarının avantajları ve dezavantajları, maaş faktörü, gelecekteki terfi imkanları ve benzeri koşullar hakkında bilgi sahibi olması,
- 3- Bu iki bilgi kümesi arasında akıl yürütme ile bağlantı kurabilme ve değerlendirme yapabilmesidir.

2.7.5.2. Holland'ın Tipoloji Kuramı

Bireyler ve meslekler arasındaki uyumu temel alan özellik-faktör kuramlarından bir diğeri Holland'ın Tipoloji Kuramıdır. Bu kuram, kariyer danışmanlığı alanında önemli bir değişim yaratmıştır (Gottfredson, 1999). Holland'ın kuramının ilk ortaya çıktığı zamanlarda, kariyer danışmanlığında değerlendirme yapmak için çeşitli envanterler kullanılmaktaydı (Kuder Tercih Envanteri, Strong Mesleki İlgi Envanteri gibi) (Gottfredson ve Johnstun, 2009). Holland'ın kuramında ise mesleki ilgilerin meslek seçiminde önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Bu nedenle, bireyin meslek seçimini kendi kişiliğinin bir yansıması olarak değerlendirmiştir (Sverko ve Babarovic, 2006).

2.8. İNANÇ

“Bir düşünceye gönülden bağlı bulunma, birine duyulan güven, inanma duygusu, inanılan şey, görüş, öğreti anlamına” (TDK, 2022) gelmekte olan inanç çeşitli kaynaklarda değişik açıklamalarla dile getirilmiştir; genel anlamıyla, bir ideolojiye veya bireye kanıt gözetmeksizin, sorgulamadan tam güven duymadır (Sevim, 2023). Türkçede inanmak kelimesinden türetilen inanç kavramı, Arapçada itikat, Almandada glauben, İngilizcede belief ve kavramları yerine kullanılmaktadır (Hökelekli ve Peker, 2000, akt. Şekertağ, 2021).

Alan yazında inanç kavramı ile ilgili farklı tanımlar yer almakla beraber Richardson (1996)'a göre inanç, fikirlerin ve ön kabullerin bireysel olarak doğru olduğu düşünülen bir biçimde tanımlanmıştır. İnançlar genellikle bilgiyi, kanaati ve bireyin dini duygularını içeren bir psikolojik durum olarak kabul edilir ve sıklıkla bireylerin ilkelerinin temelini oluşturabilirler (Çöllü ve Öztürk, 2006; Richardson, 1996).

İnsanların olaylara veya yaşadıkları durumlara karşı bakış açılarının farklılaşmasında, yaşadıkları coğrafyanın, kültürün, inancın, dil ve din yapısının etkisi büyüktür. İnsanlar, kendilerine özgü bir karakteristik özellik geliştirmek için yaşadıkları toplumdan ve içinde buldukları durumdan etkilenirler (Çam ve Çelik, 2021). Başka bir ifadeyle, inançlar kişilerin hayatlarında kendilerince yön verdikleri ilgili algılarını ve tanımlamalarını oluşturur, sürekli devam eden duygular ağı olarak belirirler (Çöllü ve Öztürk, 2006; Doğru ve diğerleri, 2019).

İnanç kavramı, eğitim alanında bireyin öğrenmeye dönük düşünceleri, ilkeleri, bakış açısı, ve değer yargıları, öğretmenlik meslek bilgisi, öğrenme süreci ve okulun toplumdaki yeri gibi yönelimleri olarak tanımlanmaktadır (Özeren ve Akpınar, 2020). Bu sebeple, öğretmenlerin inanç ve tutumları tarafından beslenen davranışların niteliği oldukça kritiktir. Eğitim sisteminin ve dolayısıyla eğitim programlarının hedeflerine ulaşabilmesinde öğretmenlerin inanç ve tutumları mühim etmenlerden biridir (Üstüner, 2006). Çünkü her düzeydeki öğretmenin farklı inançlara sahip olması, farklılıkların zenginlik olduğu anlayışından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, her öğretmenin kendine özgü farklı inancı, eğitim ve öğretimdeki çeşitliliğin bir göstergesi olacaktır (Sevim, 2023).

2.8.1. Eğitim ve Öğretimde İnançın Önemi

Mesleki inançlar; davranış, düşünme ve karar alma şekillerinin sebeplerini anlamada ve öğretmenlerin rolünü yerine getirmelerinde önemli bir rol oynar. Bundan ötürü, mesleki inançlar üzerine yapılan çalışmalar, öğretmenin uygulamalarını neden ve nasıl bir biçimde karar verdiğini anlamının kritik bir yöntemidir (Özmutlu, 2018).

Öğretmenin inanç faktörü, eğitim ve öğretimde aracı rol olmada büyük bir işleve sahiptir. Bu işlevlere göre, öğrenmenin birinci işlevi, öğrencilerin öğretmen programına neyi, nasıl, ne için öğreneceklerini güçlü bir şekilde etkileyen inançları öne süren kuramlar ile de ilişkilidir. Diğer bir işlevi ise eğitim süreçlerinde değişimlerin odak noktası olarak inançlardır. Mevcut bilgi ve inançlar, öğrencilerin neyi, nasıl ve hangi amaçla öğrendiklerinin şekillendirilmesinde önemli bir role sahiptir (Richardson, 1996.).

2.8.2. Mesleki İnanç ve Bağlılık

Bir insanın yaşamını belirleyen en önemli faktörlerden biri, tercih ettiği meslektir. Kişinin mesleğe olumlu bir tutum sergileyebilmesi için uygun bir meslek seçmesi önemlidir (Bozdoğan ve ark., 2007). Mesleğe karşı olumlu tutumlar sergilemenin ön koşulu, yüksek mesleki inançtan geçer (Karakütük, 2022). Kişinin meslekle ilgili işleri yaparken sahip olduğu içsel motivasyon seviyesi, mesleki adanmışlığın bir göstergesidir. Mesleğine yüksek düzeyde adanmış bireyler, mesleklerine daha fazla yoğunlaşır ve mesleki olarak kendilerini geliştirmeye istekli olurlar (Yavan, 2016). Yapılan inanç ve mesleki inanç tanımları incelendiğinde Harvey'e göre kişilerin davranış ve fikirlerine rehberlik yapan bir terim olarak tanımlamıştır. Bu terim, bireylerin toplumdaki her bireyi nasıl tanımladığını, bu tanımlar karşısında hissettiklerini ve ne şekilde bir tepki verdiklerini etkilemektedir (Harvey, 1986).

Bireyin meslek çerçevesinde oluşturduğu mesleki bağlılığın seviyesini etkileyen birçok unsur, bireyin toplumsal kimliğini de şekillendirir (Utkan ve Kırdök, 2018). Bu anlamda mesleki inanç kavramı, öğretmenlerin mesleki bilgi ve yeteneklerinin kullanılmasıyla ilişkilidir. Bu durum, nitelikli bir öğretmenin sahip olması gereken özelliklerle de aynı olarak kabul edilebilir. Nitekim öğretmenleri anlamak, mesleki inançlar hakkında önemli bilgilerin anlaşılması için psikolojik süreçlerin bileşenlerini de anlamayı içerir. Çünkü mesleki inanç, öğretmenlik mesleğinin bileşenlerinin tamamını oluşturur (Bruner, 1996).

Mesleki inanç kavramını daha iyi ifade edebilmek için öğretmenin özellik ve tanımı yapmakta yarar vardır:

1. Öğretmen, eğitim ve öğretimin temel taşıdır; bu gerçek değiştirilemez ve doldurulamazdır.
2. Öğretmen, erdemli ve nitelikli bir insan modelidir.
3. Öğretmen, adaletli olan örnek insan modelini ifade eder.
4. Öğrenci-öğretmen ilişkisi, saygı ve sevgi barındıran iletişim anlayışını esas alan bir iletişim kaynağını temsil eder.

5. Öğretmen, insana şekil veren bir mimardır; kaliteli bir insan mühendisidir. Nitelikli bir program, bilimci, okuyucusu ve uygulayıcısı olan, gerekli uzmanlık alan bilgisine sahip bireydir (Doğar ve Filiz, 2019).

Nitekim bu özellikler açısından bakıldığında, öğretmen adaylarının başlangıç aşamasından itibaren mesleğe olan güveni hayati önem taşır (Bergmark ve ark., 2018). Öğretmenlik inancı ve motivasyonları, sadece öğretmenlik kariyerinden ötürü değil, bununla birlikte pedagojik bilgilerini de şekillendirir (König ve Rothland, 2012). Çünkü bir öğretmen adayının kendini öğretmen olarak tanımlaması ve mesleğe olan güveni, kariyerinde karşılaşacağı zorlukların üstesinden gelmede önemli bir itici güç olacaktır (Dündar, 2014).

2.8.2.1. Mesleki İnancın İşlevleri

Mesleki inanç, öğretmenlerin karar alma ve uygulamalarını anlama sürecinde bilişsel bir yapıya sahiptir ve bu nedenle önemli bir bilgi kaynağıdır. Bu nedenle, mesleki inanç konusundaki araştırmalar genellikle öğretmenlerin karar alma süreçlerini anlama, yorumlama ve geleceğe dair öngörülerde bulunma amacı taşır. Yapılan araştırmaların bir kısmı genel olarak sınırlı bir grup öğretmenle ilgiliyken, daha sonraki çalışmaların, mesleki inançlar temelinde öğretmenlere yönelik farklı yaklaşım tipleri ve kimlikler üzerinde daha spesifik araştırmalara odaklandığı görülmektedir (Fox, 1983; Jacobs ve ark., 2014; Lamote ve Engels, 2010; Meijer ve ark., 1999; Stenberg ve ark., 2014).

2.9. Beden Eğitimi Öğretmeninin Mesleki İnancı

Çocuklarımızın ve gençlerimizin gelecekteki yaşamlarını şekillendiren dersler arasında, beden eğitimi ve spor derslerinin önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Bu düşünce ülkemizde yaygındır. Beden eğitimi ve spor dersleri, çocuk ve gençlerimizi sadece zihinsel olarak geleceğe hazırlamak yerine, onların duygusal ve fiziksel gelişimlerine de katkıda bulunarak hayatın içinde aktif olmalarını sağlar. Bu nedenle, beden eğitimi ve spor dersleri, çocuklarımızın ve gençlerimizin tüm gelişim alanlarını kapsayan bir rol üstlenir.

Bu durumda, beden eğitimi ve spor derslerinin öneminin arttığı ifade edilebilir. Bu sürecin başarılı bir şekilde ilerlemesinde ise beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin rolü büyüktür. Beden eğitimi öğretmenlerinin, mesleki yetkinlikleri ve mesleğe duydukları inançların, bu süreçte önemli bir etkisi olduğu düşünülmektedir (Varol, 2017).

Örneğin, öğretmenin sunduğu eğitimin, öğrenciler için önemi; onları hayata karşı hazırlamadaki etkisi ile ilgili inancı zayıf olan bir öğretmenin, öğrencilerine faydalı olabilmesi, öğrencilerle ilgili hayal kurması, olumlu görüş beyan etmesi ve geleceğe dair planlar yapması çok zor olabilir (Nakip ve Özcan, 2016). Ancak beden eğitimi öğretmeni adaylarının gelecekteki öğretmenlik rollerini nasıl şekillendireceklerine dair ipuçları, beden eğitimi öğretmenliği mesleğine olan inançlarının belirlenmesiyle ortaya çıkarılabilir. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının mesleki inançlarının analiz edilmesi büyük önem taşır (Yılmaz, 2020).

Özellikle beden eğitimi ve spor aktivitelerinde, öğrencilere günlük yaşamlarında kullanabilecekleri uygun davranış biçimlerini öğretmek ve pekiştirmek önceliklidir. Bu yaklaşım, bedensel gelişim odaklı olmasından kaynaklı bireyleri bu konuda geliştirecektir (Yıldıran ve Yetim, 1996). Bu bağlamda, öğretmen adaylarının göreve duydukları inançlar, eğitim sürecinin başından itibaren büyük önem taşır (Bergmark ve ark., 2018).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1.ARAŞTIRMA MODELİ

Bu çalışmada kullanılan yöntem, ilişkisel tarama modeli olarak adlandırılan bir nicel araştırma tekniğidir. Bu model, var olan veya geçmişteki durumları olduğu gibi tanımlamak amacıyla kullanılır, bireylerin öğrenme süreçlerini ve kazandıkları davranışları inceler. Genel tarama yöntemi ise, geniş bir kitle içinde yer alan birçok unsuru değerlendirerek bu kitle hakkında genel bir değerlendirme yapmayı amaçlar. Bu amaç doğrultusunda ya tüm evren incelenir ya da bu evrenden seçilen bir örneklem üzerinde çalışılır. İlişkisel tarama modeli ise, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri ve bu değişkenler arasında zaman içinde meydana gelen değişimleri inceler. Bu model, varsa değişkenler arasındaki ilişkilerin nasıl olduğunu ve bu değişimlerin nasıl gerçekleştiğini araştırır (Karasar, 2005).

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

2022-2023 yılı Karabük Üniversitesi Hasan Doğan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına giren 161 kadın 183 erkek olmak üzere toplam 344 aday oluşturmaktadır.

Çizelge 3. 1. Katılımcıların demografik bilgileri

	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	161	46,8
	Erkek	183	53,2
Yaşadığımız yer	Köy ve altı yerleşim yeri	43	12,5
	İlçe	80	23,3
	Şehir	98	28,5
	Büyükşehir	123	35,8
Ailenizin kendini tanımladığı gelir düzeyi	Alt	35	10,2
	Alt-Orta	35	10,2
	Orta	166	48,3
	Orta-Üst	63	18,3

	Üst	45	13,1
Anne eğitim durumu	İlkokul mezunu	117	34,0
	Ortaokul mezunu	75	21,8
	Lise mezunu	89	25,9
	Üniversite mezunu	43	12,5
	Lisansüstü mezunu	20	5,8
Baba eğitim durumu	İlkokul mezunu	84	24,4
	Ortaokul mezunu	101	29,4
	Lise mezunu	96	27,9
	Üniversite mezunu	38	11,0
	Lisansüstü mezunu	25	7,3
Lisanslı sporculuk durumu	Var	212	61,6
	Yok	132	38,4
Ailede spor yapma durumu	Var	141	41,0
	Yok	203	59,0
TYT puan durumu	180-240 puan	223	64,8
	241-300 puan	93	27,1
	301 puan ve üzeri	28	8,1
Toplam		344	100,0

Tablo 1. incelendiğinde katılımcıların 161'i kadın, 183'ü erkek adaylardan oluşmaktadır. 43'ü köy ve alt yerleşim yeri, 80'i ilçe, 98'i şehir ve 123'ü büyükşehirde yaşamaktadır. Katılımcıların 35'i alt, 35'i alt-orta, 166'sı orta, 63'ü orta-üst ve 45'i üst şeklinde aile gelir düzeyini tanımlamıştır. Katılımcıları anne eğitim durumları 117'si ilkokul mezunu, 75'i ortaokul mezunu, 89'u lise mezunu, 43'ü önlisans-lisans mezunu ve 20'si lisansüstü mezunu şeklindedir. Baba eğitim durumları ise, 84'ü ilkokul mezunu, 101'i ortaokul mezunu, 96'sı lise mezunu, 38'i önlisans-lisans mezunu ve 25'i lisansüstü mezunu şeklindedir. Katılımcılardan 212'sinin lisanslı sporculuk geçmişi varken, 132'sinin yoktur. Yine katılımcılardan 141'inin ailesinde sporcu geçmişine sahip kişiler varken, 203'ünün yoktur. Katılımcıların TYT puanlarına bakıldığında 180-240 puan aralığında 223 kişi, 241-300 puan aralığında 93 kişi ve 301 puan ve üzerinde 28 kişinin olduğu görülmektedir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından bir kişisel bilgi formu hazırlanmış ve bu formda katılımcıların cinsiyeti, yaşadığı bölge, ailesinin tanımladığı gelir seviyesi, anne ve babanın eğitim düzeyi, lisanslı sporcu olup olma durumu, ailede spor yapma durumu ve TYT puan bilgileri toplanmıştır.

3.3.2. Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği (MASMÖ)

Bu çalışmada Mayr (1998) tarafından geliştirilen, Atav ve Altunoğlu (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve toplamda 21 maddeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçek alt boyutları içsel alan seçimi (3 madde), dışsal alan seçimi (6 madde), içsel meslek seçimi (8 madde) ve dışsal meslek seçimi (4 madde) şeklinde 4 boyutlu bir yapıdan oluşmaktadır. Uyarlanan ölçeğin “içsel alan seçimi” alt boyutu iç tutarlık katsayıları 0,74, “dışsal alan seçimi” boyutu 0,74, “içsel meslek seçimi” 0,85 ve “dışsal meslek seçimi” 0,73 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Mesleğine Yönelik İnanç Ölçeği (BESÖMİÖ)

Bu çalışmada Fan (2018) ve arkadaşları tarafından geliştirilen Doğru (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Mesleğine Yönelik İnanç Ölçeği (BESÖMİÖ) kullanılmıştır. Meslek aşkı ve beden eğitimi ve sporun değeri olmak üzere iki alt boyuttan oluşan ölçekte toplamda 12 madde bulunmaktadır. Uyarlanan ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,909 bulunmuştur. Alt boyutlardan “Meslek Aşkı” boyutu iç tutarlık katsayıları 0,827-0,715 ve “Beden Eğitimi ve Sporun Değeri” boyutu için ise 0,818-0,496 arasında değişmektedir.

3.4. VERİLERİN ANALIZI

Veri analizi için SPSS 24.0 yazılımı tercih edilmiştir. Çarpıklık ve basıklık testleri yapılarak verilerin normal dağılıma uygunluk durumu değerlendirilmiş ve sonuçlar normal dağılımı destekler nitelikte bulunmuştur. Ayrıca, uç değerlere rastlanmamıştır. Tablo 2’de, normallik varsayımını test etmek için bakılan çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 aralığında olduğu belirtilmiştir. Veri analiz sürecinde, frekans ve yüzde dağılımları, ortalama değerler, bağımsız örneklem t-testi ve tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) gibi yöntemler kullanılmıştır. Varyansların eşitliği için hesaplanan anlamlılık değeri ($p < 0.05$) olarak kabul edilmiştir (Büyüköztürk ve ark., 2021).

Çizelge 3. 2. Ölçeklerin betimsel istatistikleri

	Ölçekler	N	$\bar{X}$	S	Min.	Max.	Skw.	Kurt.
MASMÖ	İçsel alan seçimi	344	12,62 (4,20)	2,28	3,00	15,00	-1,187	1,840
	Dışsal alan seçimi	344	23,45 (3,90)	4,25	6,00	30,00	-0,550	0,659
	İçsel meslek seçimi	344	33,86 (4,23)	4,51	18,00	40,00	-0,598	0,327
	Dışsal meslek seçimi	344	16,95 (4,23)	2,87	4,00	20,00	-1,119	1,897
BES ÖMİ	Meslek aşkı	344	25,67 (4,27)	4,14	12,00	30,00	-1,024	0,710
	BES değeri	344	26,13 (4,35)	3,85	12,00	30,00	-1,072	0,949
	Toplam	344	51,81 (4,31)	7,32	24,00	60,00	-0,957	0,769

Aralıklar/Kriter: 1,00-1,79=Çok Düşük; 1,80-2,59=Düşük; 2,60-3,39=Orta; 3,40-4,19=Yüksek; 4,20-5,00=Çok Yüksek

Tablo 2. incelendiğinde katılımcılardan elde edilen tanımlayıcı istatistik sonuçlarına göre meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği içsel meslek seçimi (4,23) ve dışsal meslek seçimi (4,23) alt boyutlarının en yüksek ortalama sahip olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği beden eğitimi ve sporun değeri (4,35) alt boyutunun en yüksek ortalama sahip olduğu görülmektedir.

Ölçeklerin geneli ve alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde -2 ile +2 aralığında olduğu ve normallik varsayımını sağladığı söylenilebilir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Çizelge 4. 1. Ölçekler arasındaki ilişkiye ait Pearson korelasyon analizi sonuçları

N=344		Meslek Aşkı	BES Değeri	Toplam
İçsel Alan Seçimi	r	,44*	,35*	,43*
	p	,000	,000	,000
Dışsal Alan Seçimi	r	,23*	,30*	,29*
	p	,000	,000	,00*
İçsel Meslek Seçimi	r	,35*	,42*	,42*
	p	,000	,000	,000
Dışsal Meslek Seçimi	r	,21*	,28*	,27*
	p	,000	,000	,000

*p<,05 Kategoriler: 0-0,30=Düşük ilişki; 0,40-0,60= Orta düzeyde ilişki; 0,70-1,00= Yüksek düzeyde ilişki

Tablo 3. incelendiğinde katılımcıların meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği arasındaki ilişkiye Pearson korelasyon analizi ile bakılmıştır. Katılımcıların meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği toplamı ve alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Katılımcıların, meslek ve alan seçimindeki motivasyonları arttıkça beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inançları da artış göstermektedir.

Çizelge 4. 2. Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin t-testi sonuçları

		Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	sd	P
MASM Ö	İçsel Alan Seçimi	Kadın	183	12,56	2,48	0,51	342	,607
		Erkek	161	12,69	2,04			
	Dışsal Alan Seçimi	Kadın	183	23,42	3,96	0,14	342	,889
		Erkek	161	23,49	4,57			

BESÖMİÖ	İçsel Meslek Seçimi	Kadın	183	34,30	4,03	1,93	342	,054
		Erkek	161	33,36	4,97			
	Dışsal Meslek Seçimi	Kadın	183	17,10	2,89	1,09	342	,276
		Erkek	161	16,77	2,86			
	Meslek Aşkı	Kadın	183	25,90	3,90	1,11	342	,268
		Erkek	161	25,40	4,40			
	BES değeri	Kadın	183	26,35	3,67	1,10	342	,269
		Erkek	161	25,89	4,03			
	Toplam	Kadın	183	52,26	6,91	1,21	342	,226
		Erkek	161	51,30	7,75			

Tablo 4. incelendiğinde katılımcıların cinsiyet değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Katılımcıların cinsiyet değişkeni beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği toplamı ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çizelge 4.3. Katılımcıların lisanslı sporculuk durumu değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin t-testi sonuçları

		Lisans	N	$\bar{X}$	S	t	sd	P
MASMIÖ	İçsel Alan Seçimi	Var	212	12,78	2,18	1,64	342	,101
		Yok	132	12,37	2,42			
	Dışsal Alan Seçimi	Var	212	23,68	4,25	1,28	342	,200
		Yok	132	23,08	4,24			
BESÖMİÖ	İçsel Meslek Seçimi	Var	212	34,09	4,40	1,18	342	,236
		Yok	132	33,50	4,69			
	Dışsal Meslek Seçimi	Var	212	16,86	3,04	0,67	342	,501
		Yok	132	17,08	2,59			
BESÖMİÖ	Meslek Aşkı	Var	212	25,81	4,23	0,77	342	,439
		Yok	132	25,45	4,01			
	BES değeri	Var	212	26,26	3,82	0,78	342	,431
		Yok	132	25,93	3,89			
Toplam	Var	212	52,08	7,25	0,85	342	,393	
	Yok	132	51,38	7,43				

Tablo 5. incelendiğinde katılımcıların lisans durumu değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Katılımcıların lisans durumu değişkeni beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği toplamı ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çizelge 4. 4. Katılımcıların ailede spor yapan kişi durumu değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları

		Ailede Spor	N	$\bar{X}$	S	t	sd	P
MASMÖ	İçsel Alan Seçimi	Var	141	12,77	2,26	0,98	342	,327
		Yok	203	12,52	2,30			
	Dışsal Alan Seçimi	Var	141	23,43	3,66	0,86	342	,931
		Yok	203	23,47	4,63			
BESÖMİÖ	İçsel Meslek Seçimi	Var	141	34,15	4,61	1,18	342	,322
		Yok	203	33,66	4,45			
	Dışsal Meslek Seçimi	Var	141	17,20	2,66	0,99	342	,171
		Yok	203	16,77	3,01			
BESÖMİÖ	Meslek Aşkı	Var	141	26,28	3,90	2,28	342	,023*
		Yok	203	25,25	4,26			
	BES değeri	Var	141	26,52	3,78	1,55	342	,122
		Yok	203	25,87	3,88			
Toplam	Var	141	52,80	7,00	2,11	342	,036*	
	Yok	203	51,12	7,47				

*p<,05

Tablo 6. incelendiğinde katılımcıların ailede spor yapan kişinin olması durumu değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Katılımcıların ailede spor yapan kişinin olması durumu değişkeni beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği toplamı ve meslek aşkı alt boyutu arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilirken, beden eğitimi ve sporun değeri alt boyutu arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Çizelge 4. 5. Katılımcıların yaşadıkları yer değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları

		Yer	N	$\bar{X}$	S	F	p	Post Hoc (Tukey)
MASMÖ	İçsel Alan Seçimi	Köy ve altı yerleşim yeri	43	12,81	2,34	1,24	,293	---
		İlçe	80	13,00	2,11			
		Şehir	98	12,51	2,31			
		Büyükşehir	123	12,41	2,35			
	Dışsal Alan Seçimi	Köy ve altı yerleşim yeri	43	22,90	4,36	0,78	,506	---

BESÖMİÖ		İlçe	80	23,76	3,74			
		Şehir	98	23,80	4,49			
		Büyükşehir	123	23,17	4,34			
		Köy ve altı yerleşim yeri	43	34,60	4,03			
	İçsel Meslek Seçimi	İlçe	80	34,27	4,01	0,97	,406	---
		Şehir	98	33,72	4,81			
		Büyükşehir	123	33,45	4,73			
		Köy ve altı yerleşim yeri	43	17,27	2,48			
	Dışsal Meslek Seçimi	İlçe	80	17,27	2,86	1,07	360	---
		Şehir	98	16,95	2,63			
		Büyükşehir	123	16,61	3,17			
		Köy ve altı yerleşim yeri	43	25,97	4,49			
	Meslek Aşk	İlçe	80	26,32	3,91	1,14	,329	---
		Şehir	98	25,26	4,22			
		Büyükşehir	123	25,47	4,09			
		Köy ve altı yerleşim yeri	43	26,09	4,28			
	BES Değeri	İlçe	80	26,67	3,69	0,69	,557	---
		Şehir	98	26,00	3,91			
		Büyükşehir	123	25,91	3,74			
		Köy ve altı yerleşim yeri	43	52,06	8,09			
Toplam	İlçe	80	53,00	6,99	1,03	,376	---	
	Şehir	98	51,26	7,52				
	Büyükşehir	123	51,39	7,07				
	Köy ve altı yerleşim yeri	43	51,39	7,07				

Tablo 7. incelendiğinde katılımcıların yaşadıkları yer değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Katılımcıların yaşadıkları yer değişkeni ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği geneli ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Çizelge 4. 6. Katılımcıların ailenizin kendini tanımladığı gelir düzeyi değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları

		Gelir	N	X̄	S	F	p	Post Hoc (Tukey)
MASMÖ	İçsel Alan Seçimi	Alt	35	12,42	3,19	0,62	,643	---
		Alt-Orta	35	12,82	1,99			
		Orta	166	12,53	2,07			
		Orta-Üst	63	12,55	2,26			
		Üst	45	13,06	2,47			
	Dışsal Alan Seçimi	Alt	35	23,34	3,97	0,24	,913	---

BESÖMİÖ		Alt-Orta	35	23,11	5,25			
		Orta	166	23,34	4,31			
		Orta-Üst	63	23,79	3,79			
		Üst	45	23,75	4,15			
		Alt	35	34,51	3,99			
	İçsel Meslek Seçimi	Alt-Orta	35	34,40	4,85	0,91	,455	---
		Orta	166	33,43	4,46			
		Orta-Üst	63	33,85	4,47			
		Üst	45	34,53	4,91			
		Alt	35	17,14	2,43			
	Dışsal Meslek Seçimi	Alt-Orta	35	16,51	3,50	1,76	,135	---
		Orta	166	16,75	2,78			
		Orta-Üst	63	16,90	3,03			
		Üst	45	17,93	2,68			
		Alt	35	25,71	3,90			
	Meslek Aşkı	Alt-Orta	35	26,57	3,37	1,14	,336	---
		Orta	166	25,74	3,92			
		Orta-Üst	63	24,80	4,86			
		Üst	45	25,91	4,54			
		Alt	35	25,71	4,13			
BES Değeri	Alt-Orta	35	26,68	3,07	0,95	,434	---	
	Orta	166	26,02	3,70				
	Orta-Üst	63	25,79	4,34				
	Üst	45	26,95	3,97				
	Alt	35	51,42	7,60				
Toplam	Alt-Orta	35	53,25	6,02	1,03	,392	---	
	Orta	166	51,76	7,01				
	Orta-Üst	63	50,60	8,45				
	Üst	45	52,86	7,39				
	Alt	35	51,42	7,60				

Tablo 8. incelendiğinde katılımcıların ailelerinin kendini tanımladıkları gelir düzeyi değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Katılımcıların katılımcıların ailelerinin kendini tanımladıkları gelir düzeyi değişkeni ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği geneli ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Çizelge 4. 7. Katılımcıların anne eğitim düzeyi değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları

		Anne eğitim	N	$\bar{X}$	S	F	p	Post Hoc (Tukey)
MASM Ö	İçsel Alan Seçimi	İlkokul mezunu	117	12,77	2,41	0,23	,917	---
		Ortaokul mezunu	75	12,53	2,23			
		Lise mezunu	89	12,59	2,22			
		Üniversite mezunu	43	12,58	2,00			

BESÖMİÖ	Dışsal Alan Seçimi	Lisansüstü mezunu	20	12,35	2,73	0,71	,580	---
		İlkokul mezunu	117	23,64	4,52			
		Ortaokul mezunu	75	23,54	4,19			
		Lise mezunu	89	23,49	3,88			
		Üniversite mezunu	43	22,46	4,30			
	İçsel Meslek Seçimi	Lisansüstü mezunu	20	23,95	4,47	0,21	,930	---
		İlkokul mezunu	117	33,97	4,89			
		Ortaokul mezunu	75	33,72	4,36			
		Lise mezunu	89	34,11	4,39			
		Üniversite mezunu	43	33,55	4,38			
	Dışsal Meslek Seçimi	Lisansüstü mezunu	20	33,35	3,93	0,88	,475	---
		İlkokul mezunu	117	17,11	2,53			
		Ortaokul mezunu	75	17,26	2,85			
		Lise mezunu	89	16,79	2,74			
		Üniversite mezunu	43	16,34	3,92			
	Meslek Aşkı	Lisansüstü mezunu	20	16,75	2,84	0,73	,572	---
		İlkokul mezunu	117	26,03	4,05			
		Ortaokul mezunu	75	25,09	4,48			
		Lise mezunu	89	25,89	3,69			
		Üniversite mezunu	43	25,39	4,52			
BES Değeri	Lisansüstü mezunu	20	25,35	4,55	0,97	,421	---	
	İlkokul mezunu	117	26,11	4,08				
	Ortaokul mezunu	75	26,40	3,32				
	Lise mezunu	89	26,51	3,21				
	Üniversite mezunu	43	25,27	4,72				
Toplam	Lisansüstü mezunu	20	25,50	4,71	0,59	,670	---	
	İlkokul mezunu	117	52,14	7,61				
	Ortaokul mezunu	75	51,49	7,01				
	Lise mezunu	89	52,41	6,10				
	Üniversite mezunu	43	50,67	8,51				
	Lisansüstü mezunu	20	50,85	9,09				

Tablo 9. incelendiğinde katılımcıların anne eğitim düzeyi değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Katılımcıların katılımcıların anne eğitim düzeyi değişkeni ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği geneli ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Çizelge 4. 8. Katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları

	Baba eğitim	N	$\bar{X}$	S	F	p	Post Hoc (Tukey)
İçsel Alan Seçimi	İlkokul mezunu	117	12,77	2,41	0,23	,917	---
	Ortaokul mezunu	75	12,53	2,23			

BESÖMİÖ		Lise mezunu	89	12,59	2,22				
		Üniversite mezunu	43	12,58	2,00				
		Lisansüstü mezunu	20	12,35	2,73				
	Dışsal Alan Seçimi		İlkokul mezunu	117	23,64	4,52	0,71	,580	---
			Ortaokul mezunu	75	23,54	4,19			
			Lise mezunu	89	23,49	3,88			
		Üniversite mezunu	43	22,46	4,30				
			Lisansüstü mezunu	20	23,95	4,47			
			İlkokul mezunu	117	33,97	4,89			
	İçsel Meslek Seçimi		Ortaokul mezunu	75	33,72	4,36	0,21	,930	---
			Lise mezunu	89	34,11	4,39			
		Üniversite mezunu	43	33,55	4,38				
			Lisansüstü mezunu	20	33,35	3,93			
			İlkokul mezunu	117	17,11	2,53			
	Dışsal Meslek Seçimi		Ortaokul mezunu	75	17,26	2,85	0,88	,475	---
			Lise mezunu	89	16,79	2,74			
		Üniversite mezunu	43	16,34	3,92				
			Lisansüstü mezunu	20	16,75	2,84			
			İlkokul mezunu	117	26,03	4,05			
	Meslek Aşkı		Ortaokul mezunu	75	25,09	4,48	0,73	,572	---
Lise mezunu			89	25,89	3,69				
Üniversite mezunu		43	25,39	4,52					
		Lisansüstü mezunu	20	25,35	4,55				
		İlkokul mezunu	117	26,11	4,08				
BES Değeri		Ortaokul mezunu	75	26,40	3,32	0,97	,421	---	
		Lise mezunu	89	26,51	3,21				
	Üniversite mezunu	43	25,27	4,72					
		Lisansüstü mezunu	20	25,50	4,71				
		İlkokul mezunu	117	52,14	7,61				
Toplam		Ortaokul mezunu	75	51,49	7,01	0,59	,670	---	
		Lise mezunu	89	52,41	6,10				
	Üniversite mezunu	43	50,67	8,51					
		Lisansüstü mezunu	20	50,85	9,09				
		İlkokul mezunu	117	52,14	7,61				

Tablo 10. incelendiğinde katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Katılımcıların katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkeni ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği geneli ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Çizelge 4. 9. Katılımcıların TYT puan değişkeni ile ölçekler arasındaki farklılığa ilişkin ANOVA sonuçları

	TYT Puanı	N	$\bar{X}$	S	F	p	Post Hoc (Tukey)
--	------------------	----------	-----------------------------	----------	----------	----------	-------------------------

MASMÖ	İçsel Alan Seçimi	180-240 Puan	223	12,71	2,22	1,91	,148	---
		241-300 Puan	93	12,66	2,27			
		301 Puan ve üzeri	28	11,82	2,69			
	Dışsal Alan Seçimi	180-240 Puan	223	23,61	4,31	0,86	,421	---
		241-300 Puan	93	22,96	4,27			
		301 Puan ve üzeri	28	23,82	3,76			
	İçsel Meslek Seçimi	180-240 Puan	223	33,92	4,60	0,36	,693	---
		241-300 Puan	93	33,58	4,40			
		301 Puan ve üzeri	28	34,35	4,23			
Dışsal Meslek Seçimi	180-240 Puan	223	17,14	2,71	1,65	,192	---	
	241-300 Puan	93	16,50	3,28				
	301 Puan ve üzeri	28	16,85	2,60				
BESÖMİÖ	Meslek Aşkı	180-240 Puan	223	25,77	4,16	0,17	,838	---
		241-300 Puan	93	25,51	3,91			
		301 Puan ve üzeri	28	25,42	4,87			
	BES Değeri	180-240 Puan	223	26,22	3,76	0,17	,844	---
		241-300 Puan	93	25,96	4,08			
		301 Puan ve üzeri	28	26,00	3,86			
	Toplam	180-240 Puan	223	52,00	7,35	0,20	,815	---
		241-300 Puan	93	51,48	6,98			
		301 Puan ve üzeri	28	51,42	8,30			

Tablo 11. incelendiğinde katılımcıların TYT puan değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Katılımcıların katılımcıların TYT puan değişkeni ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği geneli ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma, 2022-2023 döneminde Karabük Üniversitesi Hasan Doğan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'na özel yetenek sınavı ile başvuran adayların meslek seçimlerindeki motivasyon seviyeleri ve beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları üzerine odaklanmaktadır. Araştırmada elde edilen tanımlayıcı istatistik sonuçlarına göre, motivasyon ölçeğinde içsel ve dışsal meslek seçimi alt boyutlarının her ikisi de en yüksek ortalama olan 4,23 değerine sahiptir. Elde edilen sonuçlar, Karabük Üniversitesi Hasan Doğan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu adaylarının, meslek seçimlerinde içsel ve dışsal motivasyonların eşit derecede önemli olduğunu gösteriyor. İçsel motivasyon, bireylerin kişisel ilgi ve tutkularından kaynaklanırken, dışsal motivasyon ise çevresel faktörler, aile baskısı ya da iş güvencesi gibi dış faktörlerden etkilenir. Bu ölçümün yüksek çıkması, adayların hem kendi ilgi ve tutkularına göre hem de dış faktörleri göz önünde bulundurarak meslek seçimi yaptıklarını sonucuna varılabilir.

Ayrıca, beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeğinde, beden eğitimi ve sporun değeri alt boyutu en yüksek ortalama olan 4,35 ile öne çıkmaktadır. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeğinde beden eğitimi ve sporun değeri alt boyutunun yüksek ortalamaya sahip olması ise, adayların bu alana yüksek değer atfettiklerini ve bu mesleği seçerken beden eğitimi ve spora olan inançlarının güçlü olduğunu göstermektedir.

Araştırmada, katılımcıların meslek ve alan seçimindeki motivasyonları ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inançları arasındaki ilişki, tablo 3'te yer alan Pearson korelasyon analizi kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, meslek ve alan seçimindeki motivasyon ölçeğinin alt boyutları ile beden

eğitimi ve spor ğretmenliği mesleğine yönelik inanç leğinin toplamı ve alt boyutları arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bulgu, katılımcıların meslek ve alan seçimindeki motivasyon düzeyleri arttıka, beden eğitimi ve spor ğretmenliği mesleğine olan inançlarının da gclendiğini göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre, adayların meslek ve alan seçimlerindeki motivasyon düzeylerinin yükselmesi ile beden eğitimi ve spor ğretmenliği mesleğine olan inançlarının gclenmesi arasında bir pozitif ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu ilişkinin temelinde, adayların bu alana olan tutku ve ilgisi, kariyer beklentileri, mesleğin toplumsal anlamda değer görüşü gibi faktörler yer almaktadır. Bu motivasyon artışı, öğrencilerin mesleği daha fazla benimsemelerine ve ilgili alanda ilerlemeye daha istekli olmalarına sebep olmakta, böylece meslek seçimleri ile mesleğe yönelik inançları arasında sağlam bir bağ kurulmaktadır.

Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile meslek ve alan seçimlerindeki motivasyon leği alt boyutları olan içsel alan seçimi, dışsal alan seçimi, içsel meslek seçimi ve dışsal meslek seçimi arasında herhangi bir farklılık görülmemektedir. Bunun sebebi, beden eğitimi ve spor ğretmenliği gibi özel bir alanda cinsiyetin motivasyon üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı söylenilebilir. Bu durum, erkek ve kadın adaylar arasında içsel ya da dışsal motivasyon düzeyleri açısından önemli bir fark olmadığını gösterir, dolayısıyla bu alanda cinsiyet temelli motivasyonel farklılıkların bulunmadığına işaret etmektedir. Ekinci (2017)'nin yaptığı ğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve alan seçiminde etkili olan motivasyonel etkenler isimli çalışmada dışsal melek ve dışsal alan seçimi alt boyutlarında mevcut çalışmada olduğu gibi anlamlı farklılık görülmezken, içsel meslek ve içsel alan seçimlerinde çalışmanın tersine sonuçların çıktığı görülmektedir. Deniz ve Grgeen (2019)'un yaptııkları sınıf ğretmenliği ğrencilerinin mesleki ve alan seçimine yönelik motivasyonel eğilimleri adlı çalışmada, içsel ve dışsal alan seçimi alt boyutlarında mevcut çalışmayı destekler nitelikte sonuçlar bulunurken, içsel meslek ve dışsal meslek seçimi alt boyutlarında farklı sonuçların yer aldığı görülmektedir. Literatürde farklı çalışmaların da yer aldığı tespit edilmiştir (Bruinsma ve Jansen, 2010; Ger şahin ve Gelbal, 2016).

Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği geneli ve alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı fark bulunmamıştır. Bu sonuç, cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi ve her iki cinsiyetten bireylerin mesleğe eşit şekilde katkı sağlayabilecekleri bir ortamın yaratılmasının önemi bu bulguyla desteklenmektedir. Cinpolat ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi isimli çalışmadaa, mevcut çalışmanın aksine sonuçların çıktığı görülmektedir. Ayrıca, ilgili literatür incelendiğinde, çalışmanın sonuçlarını destekleyen benzer araştırmaların mevcut olduğu görülmektedir (Demirtaş ve ark., 2011; Altuntaş ve ark., 2016; Doğan ve ark., 2023).

Katılımcıların lisanslı sporculuk durumu değişkeni ile meslek ve alan seçimlerindeki motivasyon ölçeği alt boyutları olan içsel alan seçimi, dışsal alan seçimi, içsel meslek seçimi ve dışsal meslek seçimi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bunun sebebi olarak, motivasyonun lisans durumundan bağımsız olarak genel bir ilgi ya da mesleğe yönelik tutkudan kaynaklanabileceğini gösterilebilir. Bu durum, meslek seçimindeki motivasyonun sadece sporculuk deneyimiyle değil, aynı zamanda eğitim, aile desteği ve kariyer beklentileri gibi çeşitli faktörlerle de şekillendiği de düşünülebilir.

Katılımcıların lisanslı sporculuk durumu ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği geneli ve alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı fark tespit edilmemiştir. Bunun nedeni, mesleğe yönelik inançların, yalnızca sporculuk deneyimi gibi tek bir faktörle değil, eğitim süreçleri, mesleki tecrübeler, kişisel değerler, toplumsal normlar ve bireysel hedefler gibi çeşitli faktörlerle şekillendiği bilinmektedir. Bu nedenle, lisanslı sporcular ile lisanssız spor yapmış ya da spor yapmamış sporcular arasında mesleki inançlarda belirgin bir fark olmaması, bu inançların farklı faktörlerden etkilendiğini ve sporculuğun tek başına bu inançlar üzerinde belirleyici bir etki yaratmadığını göstermektedir.

Adayların, ailede spor yapan kişinin olması durumu değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bunun sebebi, ilk olarak, motivasyonun kişisel bir süreç olduğunu ve bireylerin kendi deneyimleri, hedefleri ve tutkuları tarafından doğrudan

etkilenebileceğini düşündürmektedir. Aile üyelerinin spor yapması, bireyin kendi kariyer ve eğitim tercihlerini etkilemekte yeterince belirleyici olmayabilir. Ayrıca, meslek ve alan seçimi, bireyin kendi içsel değerlendirmeleri, akademik ilgileri ve kariyer hedefleri gibi daha özel ve bireysel faktörler tarafından şekillendirilir. Bu nedenle, ailede spor yapma durumunun bu ölçümler üzerinde anlamlı bir etkisi olmaması, motivasyonun daha çok bireysel yönler ve kişisel kararlar tarafından belirlendiğini düşüncesini ortaya koyabilir. Deniz ve Gürgen (2019) tarafından yapılan sınıf öğretmenliği öğrencilerinin mesleki ve alan seçimine yönelik motivasyonel eğilimleri isimli araştırma sonuçlarında, sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ailelerinde öğretmen olup olmaması değişkenine göre ölçek alt boyutlarında anlamlı bir fark görülmemesi durumu mevcut araştırmayı desteklemektedir.

Katılımcıların ailede spor yapan kişinin olması durumu değişkeni beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği toplamı ve meslek aşkı alt boyutu arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilirken, beden eğitimi ve sporun değeri alt boyutu arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Katılımcıların ailede spor yapan kişinin varlığı durumu değişkeninin, beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği toplamı ve meslek aşkı alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık oluşturması, ailede spor yapmanın bireylerin bu mesleğe karşı tutkularını ve motivasyonlarını artırabileceğini göstermektedir. Aile üyelerinin sporla aktif bir şekilde ilgilenmesi, bireylerin spor ve fiziksel aktivitelere olan ilgisini ve bu alanlardaki kariyerleri değerlendirme olasılığını artırabilmektedir. Ancak, beden eğitimi ve sporun değeri alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemesi, bu inancın daha geniş toplumsal ve eğitimsel değerlerden etkilendiği konusunu ortaya çıkarabilir. Dolayısıyla, ailede spor yapan birinin varlığı bu genel değer algısını değiştirmede yeterli olmayabilir. Bu durum, ailede spor yapmanın meslek aşkı etkileyebilecek kişisel ve duygusal bir yönü olduğunu, ancak mesleğin genel değer algısını değiştirmede daha sınırlı bir etkisi olabileceğini göstermektedir. Yüksel (2019)'in ailenin spora katılımı ile çocuklarının elit spora yönelmesi arasındaki ilişki adlı araştırmada sonuçları da mevcut çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Katılımcıların yaşadıkları yer değişkeni ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bunun sebebi olarak, bölgesel faktörlerin mesleki motivasyon üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadığını düşünebilir. Günümüzde iletişim ve bilgi teknolojilerinin yaygın kullanımıyla birlikte coğrafi konumun mesleki motivasyon üzerindeki etkisini azaltabileceği de düşünülebilir.

Katılımcıların yaşadıkları yer değişkeni ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği geneli ve alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu sonuç, öğretmenlerin mesleğe ilişkin inançlarının coğrafi konumlarına bağlı olarak değişmediğini göstermektedir. Bu durum, mesleki inançların daha çok ulusal eğitim politikaları, müfredat standartları ve öğretmen yetiştirme programları gibi genel faktörler tarafından etkilendiğini düşünebilir. Ayrıca, bireylerin mesleki inançlarını şekillendiren kişisel deneyimlerin, coğrafi farklılıkların etkisini gölgelediği de düşünülebilir. Bu bağlamda, coğrafi konumun mesleki inançlar üzerindeki etkisinin sınırlı olabileceğini ve meslek seçiminde daha yaygın etkenlerin belirleyici olduğunu düşündürmektedir. Literatürde, mevcut çalışmayı destekler nitelikte çalışmaların varlığı söz konusudur (Akkaya, 2009; Güven ve Kaya, 2019; Doğrul ve Kılıç, 2020; Doğan ve ark., 2023).

Katılımcıların ailelerinin kendilerini tanımladığı gelir düzeyi değişkenine göre meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bunun nedeni, mesleki inançların ailelerin gelir düzeyi ile doğrudan ilişkili olmadığını düşündürmektedir. Bu durum, mesleki inançların daha çok bireylerin kişisel deneyimleri, eğitim düzeyi, mesleki tutkuları ve değerleri gibi faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Mesleki inançlar, sadece maddi durumla değil, aynı zamanda kişisel motivasyonlar, kariyer beklentileri ve mesleki değerler gibi faktörlerle de şekillenebilir. Dolayısıyla, aile gelir düzeyinin bu inançlar üzerinde belirgin bir etkisi olmayabilir, çünkü mesleki tercihler ve inançlar genellikle bireyin kişisel niteliklerine ve hedeflerine dayanmaktadır. Bireylerin meslek seçimi gelir, statü, çevre, yetenek, olanaklar, kişilik gibi birçok değişkenin etkisi altındadır. Bireyin özellikle kişiliği ile uyumlu meslek tercihinde bulunması işini severek yapmasında önemli bir etkiye sahiptir (Ekici, 2017).

Katılımcıların ailelerinin kendilerini tanımladığı gelir düzeyi ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeği geneli ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bunun sebebi olarak, mesleki inançların gelir düzeyi ile doğrudan ilişkili olmadığı söylenilenilir. Bu bulgu, bireylerin mesleki tercihlerinin daha çok kişisel değerler, yetenekler ve kariyer hedefleri gibi içsel faktörlere dayandığını düşündürmektedir. Literatür incelendiğinde, mevcut çalışmayı destekleyen araştırmaların olduğu görülmektedir (Kızıltaş ve ark., 2012; Karatekin ve ark., 2015; Altuntaş, 2016; Erdem, 2017; Erdemli, 2019; Güven ve Kaya, 2019).

Katılımcıların anne ve baba eğitim düzeyleri ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bunun nedeni, ebeveynlerin eğitim düzeyinin mesleki motivasyon üzerinde belirleyici olmadığını düşündürebilir. Bu durum, bireylerin mesleki tercihlerinin daha çok kişisel ilgi, yetenekler ve deneyimlerine dayandığını gösterebilir. Dolayısıyla, ebeveynlerin eğitim düzeyinin mesleki motivasyon üzerindeki etkisinin sınırlı olması, bireylerin kendi içsel özelliklerine ve dışsal etkilere daha fazla dayandığını düşündürebilir.

Katılımcıların anne ve baba eğitim düzeyleri ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inançları arasında belirgin bir ilişki saptanmamıştır. Bu bulgu, beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inançların, aile bireylerinin eğitim seviyesinden bağımsız olarak şekillenebileceğini göstermektedir. Eğitim düzeyi, birçok değişken üzerinde etkili olabilse de bu sonuçlar, mesleki inançların bireylerin kişisel deneyimleri, ilgi alanları, yetenekleri ve değerleri gibi faktörlerle daha yakından ilişkili olabileceğini gösteriyor olabilir. Kızıltaş ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları isimli makalede, mevcut araştırma sonucu ile benzer sonuçların çıktığı görülmektedir. İlgili literatür tarandığında, mevcut çalışmayı destekleyen, benzer sonuçların bulunduğu çalışmaların olduğu da görülmektedir (Karatekin ve ark., 2015; Güven ve Kaya, 2019).

Katılımcıların TYT (Temel Yeterlilik Testi) puanları ile meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeği alt boyutları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu sonuç, katılımcıların TYT puanlarının, meslek ve alan seçimindeki motivasyonları üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Genellikle, akademik performans ve kariyer tercihleri arasında bazı bağlantılar olabileceği düşünülse de bu çalışma, bireylerin mesleki tercihlerinin motivasyonunu etkileyen daha farklı ve kişisel faktörlerin (ilgi alanları, kişisel değerler, aile baskısı gibi) olabileceğine işaret etmektedir. Ayrıca, TYT gibi genel bir sınavın, öğrencilerin özel meslek tercihlerine ilişkin motivasyonlarını ölçmek için yeterli olamayacağı anlaşılabilir. Başbuğ ve Kaya (2022)'nin yaptıkları temel yeterlilik testi başarı sırası barajının müzik öğretmenliği programları özel yetenek seçme sınavına etkileri isimli çalışmada TYT puanının etkilerinden bahsedilmekte olup mevcut araştırmanın aksine sonuç ortaya çıktığı görülmektedir.

Katılımcıların TYT (Temel Yeterlilik Testi) puanı ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inançları arasında belirgin bir ilişki tespit edilmemiştir. Bu sonuç, bireylerin akademik başarılarıyla mesleğe yönelik inançlarının doğrudan ilişkili olmadığına işaret etmektedir. Diğer bir deyişle, bir bireyin TYT puanının yüksek olması, beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine dair daha pozitif ya da negatif inançlara sahip olacağı anlamına gelmemektedir. Bu bulgular, beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inançların, bireylerin kişisel deneyimleri, ilgi alanları, değerleri ya da mesleğin getireceği avantajlar ve dezavantajlar gibi farklı faktörler tarafından şekillenebileceğini gösteriyor olabilir. TYT puanı, bireyin genel akademik yeterliliğini değerlendirirken, mesleğe yönelik inançlar çok daha spesifik ve subjektif olabilir. Ayrıca, bir bireyin mesleki inançları, o meslek hakkında sahip olduğu bilgiye, aldığı eğitime veya meslekten beklentilere bağlı olarak da değişebilir. Bu nedenle, TYT puanının bu tür inançlar üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığını söylemek mümkündür.

Sonuç olarak, araştırmada, adayların meslek seçimlerindeki motivasyon seviyeleri ve beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları üzerinde cinsiyet, yaşanılan yer, lisanslı sporculuk durumu, aile gelir düzeyleri, anne-baba eğitim seviyesi ve TYT puanı gibi değişkenlerin anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir.

Ancak, ailede spor yapan birinin bulunması durumunda beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeğinin toplamı ve meslek aşkı alt boyutu arasında anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu sonuç, aile içinde spor yapma alışkanlığının, bireylerin beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelik motivasyonunu ve mesleğe ilişkin inançlarını olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Ailenin sporla ilgili tutum ve davranışlarının, bireylerin kariyer tercihlerinde ve profesyonel inançlarında belirleyici bir rol oynayabileceği anlaşılmaktadır.

ÖNERİLER

Alanda yapılmış olan çalışmalar ve araştırma sonuçları dikkate alınarak yapılacak araştırmalar için aşağıdaki öneriler göz önünde bulundurulabilir:

1. Bu çalışma, beden eğitimi öğretmenliği alanında motivasyon ve inançları etkileyen faktörlerle ilgili bazı bulgular sunmaktadır. Ancak, farklı coğrafyalarda ve farklı üniversitelerde benzer çalışmalar yapılması, elde edilen sonuçların genellenebilirliğini artırabilir. Ayrıca, bu faktörlerin diğer eğitim dallarına etkisi üzerine de araştırmalar yapılması önerilebilir.
2. Eğitim programları ve müfredatlarına bu sonuçlar neticesinde dersler eklenebilir, öğrencilerin mesleki hedeflerine ulaşmalarını desteklemek için seminerler, konferanslar, vb. eğitim programları düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

Abbasoğlu, E., ve Öncü, E., ‘‘Beden eğitimi öğretmeni adaylarının benlik saygıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları’’, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 14 (2): 407-425 (2013).

Adıgüzel, O., ‘‘Türkiye’de gençlerin kariyer planlamasını etkileyen faktörler ve üniversite hazırlık öğrencileri üzerine bir araştırma’’, Doktora Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kütahya (2008).

Akkaya, N., ‘‘Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi’’, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakóltesi Dergisi*, (25): 35-42 (2009).

Akman, Y., ‘‘Hacettepe üniversitesi eğitim fakóltesi öğrencilerinin meslek, evlilik ve geleceğe yönelik beklentileri’’, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, (7): 125-149 (1992).

Akyüz, Y., ‘‘Tarihi Süreç İçinde Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme’’, *Öğretmen Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu*, Ankara, 38 (1987).

Alberts, C., Mbalo, N. F. Ve Ackermann, C. J., ‘‘Adolescents’ perceptions of the relevance of domains of identity formation: A South African cross-cultural study’’, *Journal of Youth and Adolescence*, 32 (3): 169-184 (2003).

Altuntaş, E. A., Kul, M., ve Karataş, İ., ‘‘Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişki’’, *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2): 196-215 (2016).

Amabile T. M., ‘‘Motivational synergy: Toward new conceptualizations of intrinsic and extrinsic motivation in the workplace’’, *Human Resource Management Review*, 3 (3): 185-201 (1993).

Arı, Y., Canlı, U., ve Mat, P., ‘‘Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlikleri: Mesleki niteliklerin değerlendirilmesi’’, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (2): 55-64 (2020).

Atasoy, I. ve Ermin, C., ‘‘Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mesleklerine bakış açısının incelenmesi’’, *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6 (2): 83-91 (2016).

Atav, E. ve Altunoğlu, B.D., ‘‘Meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması’’, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 28 (2): 58-70 (2013).

Ay, E., ‘‘Hemşirelik öğrencilerinin kendini gerçekleştirme engelleri ile meslek seçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Erzurum (2017).

Aytaç, S., ‘‘Çalışma Yaşamında Kariyer Yönetimi Planlaması Gelişimi ve Sorunları 1. Baskı’’, *Ezgi Kitabevi*, Bursa, 33-34 (2005).

Aytürk, N., ‘‘Yönetim Sanatı 1. Baskı’’, *Yargı Yayınevi*, Ankara, 39-41 (1999).

Başbuğ, Ç. ve Kaya, A., ‘‘Temel yeterlilik testi başarı sırası barajının müzik öğretmenliği programları özel yetenek seçme sınavına etkileri’’, *Trakya Eğitim Dergisi*, 12 (3): 1356-1371 (2022).

Başer, H., ‘‘Öğretmen adaylarının meslek ve alan seçiminde motivasyonları, kariyer uyumları ve iyimserlikleri ile kariyer stresleri arasındaki ilişkinin incelenmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, *Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı*, Kütahya, 67-69 (2021).

Bergmark, U., Lundström, S., Manderstedt, L. ve Palo, A., ‘‘Why become a teacher? Student teachers’ perceptions of the teaching profession and motives for career choice’’, *European Journal of Teacher Education*, 41 (3): 266-281 (2018).

Beşoluk Ş. ve Horzum, M. B., ‘‘Öğretmen adaylarının meslek bilgisi, alan bilgisi dersleri ve öğretmen olma isteğine ilişkin görüşleri’’, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44 (1): 17-49 (2011).

Biber, M., Erbay, H. N. ve Kirişçi, M., ‘‘Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ve öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri’’, *Turkish Studies*, 13 (4): 117-138 (2018).

Binbaşıoğlu, C., ‘‘Türkiye’de Mesleki Rehberlik Merkezlerinin Kuruluşu ve Okullarda Mesleki Rehberlik Çalışmaları’’, *Nobel Yayın.*, İstanbul 45-47 (2004).

Bozdoğan, A. E., Aydın, D. ve Yıldırım, K., ‘‘Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları’’, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2): 83-97 (2007).

Bölükbaş, N., ‘‘Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler’’, *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 1 (1): 10-17 (2018).

Brown, D., ‘‘The role of work and cultural values in occupational choice, satisfaction, and success: A theoretical statement’’, *Journal Of Counseling & Development*, 80 (1): 48-56 (2002).

Bruinsma, M. ve Jansen E. P. W. A., ‘‘Is the motivation to become a teacher related to pre-service teachers’ intentions to remain in the profession?’’, *European Journal Of Teacher Education*, 33 (2): 185–200 (2010).

Bucher, A. C., ‘‘Foundations of physical education and sport’’, *The C.V. Mosby Company*, London (13): 423-425 (1983).

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., ‘‘Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri 1. Baskı’’, *Pegem A Yayıncılık*, Ankara 45-46 (2021).

Chartrand, J.M., ‘‘The evolution of trait-and-factor career counselin: A person envşronment fit approach’’, *Journal of Counseling veDevelopment*, 69 (6): 518-524 (1991).

Cinpolat, T., Alıncak, F. ve Abakay, U., ‘‘Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi’’, *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1): 38-47 (2016).

Çam, O. ve Çelik, C., ‘‘İnanç turizmi etkinlikleri kapsamında bir değerlendirme: Cadılar bayramı’’, *To ve Re*, 3 (2): 119-131 (2021).

Çelikten, M., ‘‘Öğretmenlik mesleği ve özellikleri’’, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (19): 207-237 (2005).

Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y., ‘‘Öğretmenlik mesleği ve özellikleri’’, *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19): 207–237 (2005).

Çingöl, N., Zengin, S., Çelebi E. ve Karakaş, M., ‘‘Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin incelenmesi’’, *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 2 (1): 17-26 (2020).

Çöllü, E. F. ve Öztürk, Y. E., ‘‘Örgütlerde inançlar-tutumlar tutumların ölçüm yöntemleri ve uygulama örnekleri bu yöntemlerin değerlendirilmesi’’, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9 (2): 373-404 (2006).

Çöndü, A., ‘‘Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri: Amaçlar, Programlar, Ölçme ve Değerlendirme, Yöntemler, Planlar’’, *Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara (1999).

Çurđatay, V., ‘‘Üniversite sınavına girecek öğrencilerin meslek seçimini etkileyen sosyo-kültürel faktörler (Malatya’daki lise son sınıf öğrencileri uygulaması)’’, Yüksek Lisans Tezi, *İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Malatya 56-57 (2010).

Değerirmencioğlu, C. ve Küçükahmet, L., ‘‘Öğretmenlik Mesleğine Giriş’’, *Alkım Yayınları*, İstanbul 45-46 (1999).

Demirhan, G. ve Altay, F., ‘‘Lise birinci sınıfların beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ölçeği’’, *II. Spor Bilimleri Dergisi*, 10 (2): 9-20 (2001).

Demirhan, G., ‘‘Spor Eğitiminin Temelleri’’, *Bağırgan Yayınevi*, Ankara (2006).

Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N., ‘‘Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve mesleğe yönelik tutumları’’, *Eğitim ve Bilim*, 36 (159): 96-111 (2011).

Deniz S. ve Görgeç İ., ‘‘Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin mesleki ve alan seçimine yönelik motivasyonel eğilimleri’’ *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10 (2): 329-339 (2019).

Dilci, T. ve Yıldız, H., ‘‘Öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine ilişkin inançları’’, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (1): 245-265 (2012).

Doğan, İ., Akyel, Y., Akgül, M. N., ve Doğan, P. K., ‘‘Özel yetenek sınavına giren adayların beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç algıları ile kişisel-mesleki yetkinlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi’’, *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 8 (2): 226-245 (2023).

Doğar, Y. ve Filiz, B., ‘‘Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Örtük Program’’, *Gazi Kitabevi*, Ankara (2019).

Doğru, Z., Kamuk, Y. U. ve Yılmaz, S., ‘‘Beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine yönelik inanç ölçeğinin türkçe’ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması’’, *Journal of Global Sport and Education Research*, 2 (2): 37-52 (2019).

Doğrul, H. ve Kılıç, F., ‘‘Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi’’, *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3 (2): 49-57 (2020).

Durmaz, O., ‘‘Meslek seçimi ve etki eden faktörler’’, *Eğitimde Yansımalar Dergisi*, (41): 15-17 (2017).

Dündar, S., ‘‘Reasons for choosing the teaching profession and beliefs about teaching: A study with elementary school teacher candidates’’, *College Student Journal*, 48 (3): 445– 460. (2014).

Ekinci, N., ‘‘Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve alan seçiminde etkili olan motivasyonel etkenler’’, *Elementary Education Online*, 16 (2): 394-405 (2017).

Ensari, M. Ş. ve Alay, H. K., ‘‘Meslek seçimini etkileyen faktörlerin demografik değişkenler ile ilişkisinin araştırılması: İstanbul ilinde bir uygulama’’, *Humanitas Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (10): 409-422 (2017).

Ergen, G., Candan, D. ve Taşkın, Y., ‘‘Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çocuk sevmeye düzeylerinin ve duyarlı sevgi düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi’’, *3.Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi Bildiri Özetleri*, 165-166 (2014).

Erhan, S.E., ‘‘Doğu anadolu bölgesi il merkezlerinde beden eğitimi dersinin işlenebilirliği, beden eğitimi öğretmenlerinin sorunları ve bunların öğrenci tutumları üzerine etkisi’’, Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara 55-56 (2009).

Ersarı, G. ve Naktiyok, A., ‘‘İş görenin içsel ve dışsal motivasyonunda stresle mücadele tekniklerinin rolü’’, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (1): 81-101 (2012).

Eryetiş, M. V., ‘‘Meslek seçimi ve mesleki rehberlik’’, *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (44): (2016).

Eskimez, Z., Öztunç, G. ve Alparslan, N., ‘‘Lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri’’, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 15 (1): 58-67 (2008).

Filiz, V., ‘‘Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının mesleki inançlarının incelenmesi: Gaziantep Üniversitesi örneği’’, *Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı*, Çorum, (2022).

Fox, D., ‘‘Personaltheories of teaching’’, *Studies in HigherEducation*, 8 (2): 151-163 (1983).

Gottfredson, D.M., ‘‘John L. Holland’s contributions to vocational psychology: A review and evaluation’’, *Journal of Vocational Behavior*, 55 (1): 15-40 (1999).

Göçer Şahin, S. ve Gelbal, S., ‘‘Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerinin ölçeklenmesi’’, *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 7 (2): 443-458 (2016).

Güdücü Tüfekci, F. ve Yıldız, A., ‘‘Öğrencilerin hemşireliği tercih etme gerekçeleri ve gelecekleri ile ilgili görüşleri’’, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12 (1): 31-37 (2009).

Gültekin, M., ‘‘İlköğretim öğrencilerinin ideal öğretmen algısı’’, *Turkish Studies*, 10 (11): 725-756 (2015).

Güney, S., ‘‘Örgütsel Davranış 1. Baskı’’, *Nobel Akademik Yayıncılık*, Ankara 45-47 (2017).

Güven, A. ve Kaya, R., ‘‘Tarih öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları’’, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (6): 549-566 (2019).

Harter, S., ‘‘A new self report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom: Motivational and informational components’’, *Developmental Psychology*, 17 (3): 300-312 (1981).

Harvey, O. J., ‘‘Belief systems and attitudes toward the death penalty and other punishments’’, *Journal of Personality*, 54 (4): 659-675 (1986).

Hüseyin, Ü. ve Aydos, L., ‘‘Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri üzerine bir derleme’’, *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (187): 172-192 (2010).

İskender, B., ‘‘Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin öğretmen yeterlik ve öğretmen liderlik düzeylerinin değerlendirilmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, *Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Sakarya, 77 (2019).

Kaçay, Z., Güngör, N.B. ve Soyer, F., ‘‘Empatik eğilimin öğretmen profesyoneliğini üzerindeki etkisinde bilişsel esnekliğin aracılık rolü’’, *Uluslararası Psikoloji ve Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 8 (1): 124-134 (2021).

Kale, R. ve Erşen, E., ‘‘Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş 1. Baskı’’, *Nobel Yayın*, Ankara, 75 (2003).

Kamaşak, R. ve Bulutlar, F., ‘‘Kişilik, mesleki tercih ve performans ilişkisi: akademik personel üzerine bir araştırma’’, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2 (2): 119-126 (2010).

Karadağ, A., Meslek olarak hemşirelik’’, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5 (2): 55-62 (2002).

Karadoğan, A., ‘‘Z Kuşağı ve öğretmenlik mesleği’’, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2): 9-42 (2019).

Karakütük, O., ‘‘Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının mesleki inançlarının incelenmesi: Şırnak Üniversitesi örneği’’, *Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı*, Çorum, (2022).

Karasar, N., ‘‘Bilimsel Araştırma Yöntemleri 15. Baskı’’, *Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara 80-84 (2005).

Karataş, K., ‘‘Öğretmenlik mesleğine kuramsal bir bakış’’, *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9 (17): 39-56 (2020).

Karatekin, K., Merey, Z. ve Keçe, M., ‘‘Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları’’, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1): 72-96 (2015).

Kavcar, C., ‘‘Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme’’, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35 (1,2): (2002).

Kılıçoğlu, E. ve Erbay, O., ‘‘Öğretmenlerin mesleki inançları ile öğrencilerin problem çözmeye yönelik tutumları arasındaki ilişki: İsteklilik, sebat ve güven’’, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1882-1891 (2020).

Kırağ, N., Hemşirelik mesleğinin seçiminde ilişkili olan faktörler’’, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8 (4): 226-231. (2015).

Kısakürek, M.A., ‘‘Öğretmen Eğitiminde Ulusal Yeterlikler Çerçevesi ve Kalite Güvence Sistemi’’, *Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Çıkamaz Ulusal Sempozyumu Bildirileri, Evren Yayıncılık ve Basım*, (2009).

Kıyak, S., ‘‘Genel lise öğrencilerinin meslek seçimi yaparken temel aldığı kriterler’’ Yüksek Lisans Tezi, *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı*, İstanbul, 78-79 (2006).

Kızıldaş, E., Sariçam, H. ve Halmatov, M., ‘‘Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları’’, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (23): 173-189 (2012).

Koçel, T., ‘‘İşletme Yöneticiliği’’, *Beta A.Ş.*, İstanbul (1995).

Koehler, M.J. ve Mishra, P., ‘‘What is technological pedagogical content knowledge?’’, *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 9 (1): 60-70 (2009).

Korkmaz, F. ve Görgülü, S., ‘‘Hemşirelerin meslek ölçütleri bağlamında hemşireliğe ilişkin görüşleri’’, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 17 (1): 1-17 (2010).

Korkmaz, F., ‘‘Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik’’, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 18 (2): 59-67 (2011).

König, J., ve Rothland, M., ‘‘Motivations for choosing teaching as a career: Effects on general pedagogical knowledge during initial teacher education’’, *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40 (3): 289–315 (2012).

Kuşçu, E., ‘‘Ortaöğretimde okuyan sporcu öğrencilerin, ideal beden eğitimi öğretmeni profilini algılayabilme düzeyleri (Konya İli Örneği)’’, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 67-69 (2006).

Kuzgun, Y., ‘‘Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş 2. Baskı’’, *Nobel Yayıncılık*, Ankara 66 (2004).

Kuzgun, Y., ‘‘Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş 7. Baskı’’, *Nobel Akademik Yayıncılık*, İstanbul 77-78 (2019).

Kuzu, T. S., ‘‘Öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumları ile genel kültür düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi’’, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2 (6): (2013).

Küçükahmet, L., ‘‘Önsöz, Öğretmenlik Mesleğine Giriş 1. Baskı’’, *Alkım Yayınevi*, İstanbul 56-57 (1999).

Lamote, C. ve Engels, N., ‘‘The development of student teachers professional identity’’, *European Journal of Teacher Education*, 33 (1): 3-18 (2010).

Lewalter, D. ve Krapp, A., ‘‘ Interesse und berufliche Sozialisation im Rahmen der Ausbildung’’, *Empirische Pädagogik*, (18): 432-459 (2004).

MEB, a.g.e. 8 (2006).

Meijer, P. C., Verloop, N. ve Beijaard, D., ‘‘Exploring language teachers’ practical knowledge about teaching reading comprehension’’, *Teaching and Teacher Education*, 15 (1): 59-84 (1999).

- Millî Eğitim Bakanlığı, ‘‘ Beden Eğitimi Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri’’, 204-217 (2017b).
- Millî Eğitim Bakanlığı, ‘‘Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Rehberi’’, *Millî Eğitim*, Ankara (2000).
- Millî Eğitim Bakanlığı, ‘‘Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)’’, Ankara (2018a).
- Millî Eğitim Bakanlığı, ‘‘Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı’’, Ankara (2018b).
- Millî Eğitim Bakanlığı, ‘‘Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri’’, Ankara (2006).
- Millî Eğitim Bakanlığı, ‘‘Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri’’, Ankara (2017a).
- Mori, T., ‘‘Structure of motivations for becoming a teacher’’, *Journal of Educational Psychology*, 56 (4): 175–183 (1965).
- Myers, D. G., ‘‘Motivation and Work Psychology’’, *Worth Publishers*, New York, NY (2004).
- Nakip, C. ve Özcan, G., ‘‘ Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki’’, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (3): 783-795 (2016).
- Naspe., ‘‘National Standards for Initial Physical Education Teacher Education’’, (2008).
- Olğun, S. ve Adıbelli, D., ‘‘Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler’’, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11 (1): 55-60 (2020).
- Öksüzoğlu, P., ‘‘Beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlik algıları’’, Yüksek Lisans Tezi, *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Mersin, 65-66 (2009).
- Öncül, R., ‘‘Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü’’, *MEB. Yayınları*, İstanbul (2000).
- Özdelikara, A., Ağaçdiken, S. ve Aydın, E., ‘‘Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler’’, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2): 83- 88 (2016).
- Özeren, E. ve Akpınar, B., ‘‘Öğretmenlerin epistemolojik inançları ile ölçme – değerlendirme uygulamalarının türk eğitim sistemi bağlamında incelenmesi’’, *Journal of History School*, (48): 3175-3200 (2020).
- Özkan, S., ‘‘KPSS alan bilgisi testinin Türkçe öğretmenliği programı ve özel alan yeterlikleri kapsamında incelenmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Gaziantep, 63-66 (2014).

Özlük, Ö. Y., ‘‘Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine ilişkin bir araştırma (Kırıkkale İli Örneği)’’, Yüksek Lisans Tezi, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kırıkkale, 70 (2010).

Özmutlu, B. E., ‘‘Öğretmenlerin mesleki inançları, mesleki inançlarının kaynakları ve mesleki inançlar temelinde öğretmen tiplerinin belirlenmesi’’, Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi*, Ankara, 68 (2018).

Özpancar, N., Aydın, N. ve Akansel, N., ‘‘Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi’’, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12 (3): 9-17 (2008).

Özsoy O., ‘‘Geleceğin Meslekleri Değişen Dünyada Meslek Seçimi’’, *Hayat Yayınları*, İstanbul, 105-06 (2004).

Pekkaya, M. ve Çolak, N., ‘‘üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin önem derecelerinin AHP ile belirlenmesi’’, *International Journal of Social Science*, (6):797-818 (2013).

Razon, N., ‘‘Meslek seçimi ve mesleğe yönelme’’, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 8 (43): 23-31 (1983).

Richardson, V., ‘‘The role of attitudes and beliefs in learning to teach’’, *Handbook of Research on Teacher Education*, 2 (102-119): 273-290 (1996).

Rm, R., ‘‘Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions’’, *Contemporary Educational Psychology*, (25): 54-67 (2000).

Robbins, S. P. ve Judge, T. A., ‘‘Örgütsel Davranış 14. Baskı’’, İ. Erdem, *Nobel Akademik Yayıncılık*, Ankara, 69 (2017).

Sandıkçı, M., ‘‘Beden eğitimi öğretmen adayları ile diğer öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterlik algıları’’, Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon, 77 (2011).

Sarıer, Y., ‘‘Meslek lisesi öğrencilerinin gözünden ideal öğretmen özellikleri ve becerileri’’, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (4): 294-306 (2020).

Sarıkaya, T. ve Khorshid, L., ‘‘Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi’’, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2): 393-423 (2009).

Sarıoğlu, H., Özdemir, M. ve Yetim, F., ‘‘Mesleki eğitim fakültesi el sanatları eğitimi bölümü öğretmen adaylarının alan bilgisi ve öğretmenlik meslek dersleri ile öğretmenlik uygulaması ders başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi’’, *Milli Eğitim Dergisi*, 165 (2005).

Semerci, N., ‘‘Öğrenci görüşlerine göre sınıf öğretmenliği derslerinin işleyişi’’ *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, Malatya (2004).

Sevim, F., ‘‘BEDEN eğitimi retmenlerinin mesleki inançları ile program okuryazarlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Osmaniye İli rneği)’’, Yüksek Lisans Tezi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı*, Mersin, 34-35 (2023).

Spokane, A. ve Glickman, I., ‘‘ Light, information, inspriation cooperation: Origins of the clinical science intervention’’, *Journal of Career Development*, 20 (4): 295-304 (1994).

Stenberg, K., Karlsson, L., Pitkaniemi, H. ve Maaranen, K., ‘‘Beginning student teachers’ teacher identities based on their practical the ories’’, *European Journal of Teacher Education*, 37 (2): 204-219 (2014).

Sünbül, A. G. A. M., ‘‘ğretmen Niteliği ve öğretimdeki Rollerini’’, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2 (1): 597-607 (1996).

şahin, C. ve şahin, S., ‘‘ğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öz-yeterlik inançları ve öğrenciyi tanıma düzeyleri’’, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15 (2): 224-238 (2017).

şekertağ, F., ‘‘Beden eğitimi retmenlerinin pedagojik bilgi ve beceri düzeyleri ile beden eğitimi retmenliği mesleğine ilişkin inançlarının iş performansına etkisi’’, Yüksek Lisans Tezi, *Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Trabzon, 53-55 (2021).

şentürk, E. S., ‘‘Meslek Olarak Hemşirelik ve Hemşirelikte Etik İlkeler 1. Baskı’’, *Nobel Tıp Kitabevleri*, İstanbul, (2013).

şimşek, H., ‘‘Paradigmalar Savaşı Kaostaki Türkiye’’, *Sistem Yay.*, İstanbul (1997).

şişman, M., ‘‘Türk eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi 1. Baskı’’, *Pegem Akademi*, Ankara (2010).

Tamer, K. ve Pular, A., ‘‘Beden Eğitimi Sporda ğretim Yöntemleri’’, *Ada Matbaacılık*, Ankara (2001).

Tandoğan, M., ‘‘nite-2: Öğretmen ve Teknoloji’’, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1021, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 564, ISBN 975-492-770-7 (1998).

Tekışık, H. H., ‘‘Cumhuriyetimizin 80.yılında milli eğitimimizin durumu’’, *ağdaş Eğitim Dergisi*, 29 (306): 1-9 (2004).

Temel, M., Bilgi, ř. ve Çelikkalp, ., ‘‘Hemşirelik ğrencilerinin meslek seçiminde etkili faktörler’’, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8 (3): 480-487 (2018).

Tezel, A. ve Arslan, S., ‘‘Erzurum sağlık yüksekokulu 1. sınıf ğrencilerinin mesleklerini seğmeye ve mesleğe ilişkin görüşleri’’, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5 (2): 39-44 (2002).

Toraman, Ç., ‘‘Ortaokul öğretmenlerinin etkili öğretmen özellikleri ile öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri üzerine bir araştırma’’, Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı**, Ankara, 90-92 (2019).

Tosuntaş, Ş. B., ‘‘Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin incelenmesi’’, **Academy Journal of Educational Sciences**, 4 (1): 53-61 (2020).

Tschannen – Moran, M., Woolfolk Hoy, A. ve Hoy, W. K., ‘‘Teacher efficacy: It’s meaning and measure’’, **Review of Educational Research**, (68): 202-248. (1998).

Tuzcuoğlu, S., ‘‘Meslek seçimi ve önemi’’, **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 6 (6): 265-280 (1994).

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2022). Türk Dil Kurumu: <https://www.tdk.gov.tr/> adresinden alındı

Türk, G., Adana, F., Erol, F., Çevik Akyıl, R. ve Taşkıran, N., ‘‘Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçme nedenleri ile bakım davranışları algısı’’, **Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi**, 7 (3): 1-10 (2018).

Uğraş, S., Güllü, M. ve Yücekaya, M. A., ‘‘Beden eğitimi ve spor öğretmenliğindeki ilk yılım’’, **Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi**, 7 (1): 242-259 (2019).

Ulich, K., ‘‘Ich will Lehrer/in werden. Eine Untersuchung zu den Berufsmotiven von Studierenden. Weinheim: Beltz. (2004).

Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi. (2014). Beden Eğitimi Öğretmeni: <http://mbs.meb.gov.tr/> adresinden alındı

Utkan, Ç. ve Kırdök, O., ‘‘Dört boyutlu mesleki bağlılık ölçeği uyarlama çalışması’’, **International Journal of Social Sciences and Education Research**, 4 (2): 230- 244 (2018).

Ünal, A. ve Bilgener, E., ‘‘Hemşirelik bölümü öğrencilerinde meslek seçimi ve özyeterlilik ilişkisi’’, **Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences**, 5 (20): 993-1002 (2019).

Ünal, S., Gürhan, N., Saral, E. ve Özbaş, A. A., ‘‘Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri ve hemşirelik mesleğini seçme nedenleri’’, **İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi**, 16 (63): 179-187 (2008).

Ünlü, H., ve Aydos, L., ‘‘Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri üzerine bir derleme’’, **Milli Eğitim** (187): (2010).

Ünsal, S. ve İğde, H., ‘‘Yılım öğretmenleri: Çalışmaları, motivasyon unsurları, kişisel ve mesleki özellikleri’’, **E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 12 (1): 68-88 (2021).

Ünsal, S., ‘‘Öğretmenlik mesleğinin tanımı, önemi ve öğretmenlerin değişen rolleri üzerine nitel betimsel bir araştırma’’, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 20 (42): 1481-1504 (2021).

- Üstüner, M., ‘‘Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması’’, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 12 (45): 109- 127 (2006).
- Vallerand, R. J., ‘‘Intrinsic and extrinsic motivation in sport’’, *Encyclopedia of Applied Psychology*, (2): 427-435 (2004).
- Varol, B., ‘‘Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterlikleri’’ Yüksek Lisans Tezi, *Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Niğde, 78-79 (2007).
- Varol, S., ‘‘Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının beden eğitimi öğretim yeterliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, *Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Bartın, 49-51 (2017).
- Viau, R., ‘‘Okulda motivasyon, okulda güdüleme ve güdülenmeyi öğrenme 1. Baskı’’, Y. Budak, *Anı Yayıncılık*, Ankara (2015).
- Watt, H. M. ve Richardson, P. W., ‘‘An introduction to teaching motivations in different countries: Comparisons using the FIT-choice scale’’, *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40 (3): 185–197 (2012).
- Weinstock, H. R., ‘‘Professionalizing teaching. A Journal Of Educational Strategies, *Issues And Ideas*, 45 (1): 3-9 (1970).
- Woolfolk Hoy, A. ve Spero, R. B., ‘‘Changes in teacher efficacy during the early years of teaching: a comparison of four measures’’, *Teaching and Teacher Education*, (21): 343- 356 (2005).
- Yavan, Ö., ‘‘Örgütsel davranış düzleminde adanmışlık’’, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25): 278-296 (2016).
- Yavuzer, Y. ve Koç, M., ‘‘Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmen yetkinlikleri üzerinde bir değerlendirme’’, *XI. Eğitim Bilimleri Kongresi*, Lefkoşa, 23-26 (2002).
- Yazıcı, H., ‘‘Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar: Kuramsal bir bakış’’, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (1): 33-46 (2009).
- Yeşilyurt, E., ‘‘Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik yeterlik algıları’’, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9 (1): 71-100 (2011).
- Yetim, A. A. ve Göktaş, Z., ‘‘Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri’’, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12 (2): 541-550 (2004).
- Yıldıran, İ. ve Yetim, A., ‘‘Orta öğretimde beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları üzerine bir araştırma’’, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (3): 36- 43 (1996).
- Yılmaz, S., ‘‘Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının mesleklerine yönelik inançlarının incelenmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, *Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Çorum, 88-89 (2020).

Yüksel, G., “Öğrenme İçin Motivasyon Sınıf Yönetimi 1. Baskı”, *Asil Yayınevi*, Ankara (2004).

Yüksel, M., “Ailenin spora katılımı ile çocuklarının elit spora yönelmesi arasındaki ilişki”, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9 (2): 319-326 (2019).

EK AÇIKLAMALAR

Ek 1: Etik Kurul Raporu

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal ve Beşerî Bilimler Alanı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

TOPLANTI TARİHİ: 26.01.2024
TOPLANTI NO : 2024/02

Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Alanı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu toplanmış ve aşağıdaki kararı almıştır.

Karar 57:

19.01.2024 tarih ve E. 312975 sayılı Doç. Dr. İsa DOĞAN' ın Etik Kurul form ve ekleri görüşüldü.

Karabük Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. İsa DOĞAN' ın danışmanlığında yürütülen "Özel Yetenek Sınavına Giren Adayların Meslek Seçimlerinde Motivasyon Düzeyleri ile Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelik İnanç Algılarının İncelenmesi" konulu çalışma kapsamında uygulanmak üzere ekte sunulan çalışmasının etik kurallara uygunluğu oy birliği ile kabul edilmiştir.

ASLI GİBİDİR

Prof. Dr. Muhittin KAPANŞAHİN
Kurul Başkanı

Ek 2: Ölçek Kullanım İzinleri

Z zafer dogru 14:24
Alicılar: ben ▾

Elbette kullanabilirsiniz...
Umarım güzel bir çalışma olur.
İşinize yarayabilecek bilgiler ektedir.

—

Dr. Öğr. Üyesi Zafer DOĞRU
Spor Bilimleri Fakültesi
Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü

Zafer DOĞRU, PhD
Hitit University
Faculty of Sport Sciences

Gönderen: Osman BÖLÜKBAŞ

Gönderildi: 31 Ocak 2024 Çarşamba
14:58:40
Kime: zafer dogru
Konu: ÖLÇEK KULLANIM İZNI

E ESİN ATAV 14:26
Alicılar: ben ▾

Merhaba Osman,

Uyarladığımız "Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon" ölçeğini tez çalışmanızda kullanabilirsiniz.

İyi çalışmalar,

Prof. Dr. Esin Atav

Gönderen: Osman BÖLÜKBAŞ

Gönderildi: 31 Ocak 2024 Çarşamba
14:03:32
Kime: ESİN ATAV
Konu: ÖLÇEK KULLANIM İZNI

Sayın Hocam merhaba, ben Karabük Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor A.B.D yüksek lisans öğrencisi Osman BÖLÜKBAŞ, izniniz olursa geliştirmiş olduğunuz "Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon" ölçeğinizi tez çalışmamda kullanmak isterim. Teşekkür eder iyi çalışmalar dilerim.

Ek 3: Anket Formu

Değerli Katılımcı;

Bu anket çalışması "Özel Yetenek Sınavına Giren Adayların Meslek Seçimlerindeki Motivasyon düzeyleri ile Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelik İnanç Algularının İncelenmesi" konulu tez çalışmam için gerçekleştirmekte olup, tamamen bilimsel amaçlıdır. Ölçeği cevaplayarak çalışmaya sağladığınız katkı ve bize ayırdığınız zaman için çok teşekkür ederiz.

Osman BÖLÜKBAŞ
Doç. Dr. İsa DOĞAN

(1) Cinsiyetiniz

Erkek Kadın

(2) Yaşadığınız yer Köy ve altı yerleşim yeri İlçe Şehir Büyükşehir

(3) Ailenizin mevcut sosyo-ekonomik şartlar göz önüne alındığında kendini gördüğü gelir düzeyi aralığı

Alt Alt-Orta Orta Orta-Üst Üst

(4) Annenizin eğitim düzeyi İlkokul mezunu Ortaokul mezunu Lise mezunu Üniversite mezunu

(Olsun-Lisans) Lisansüstü mezunu

(5) Babanızın eğitim düzeyi İlkokul mezunu Ortaokul mezunu Lise mezunu Üniversite mezunu

(Olsun-Lisans) Lisansüstü mezunu

(6) Lisanslı olarak spor yapıyor musunuz? Yapıyorsanız branşınız nedir?

Evet (Branş: .....) Hayır

(7) 4. Soruya evet cevabını verdiğinizden kaç yıldır lisanslı olarak sporculuk yapıyorsunuz? 1-3 yıl 4-6 yıl 7-9 yıl 9 yıl ve üzeri

(8) Ailenizde spor geçmişisi olan var mı? Varsa yakınlık dereceniz ve branşı nedir?

Var (Branş: ..... Yakınlık derecesi: .....) Yok

(9) Özel yetenek sınavına başvuru puanınız (TYT): .....

(10) Çalışmaya katılmayı kabul ediyorsanız aşağıdaki kutucu X ile işaretleyiniz ve devam ediniz.

Kabul Ediyorum.

Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği	Hic önemli değil	Orta düzeyde önemli	Çok önemli
1 "Hiç önemli değil", 2 "Önemli değil", 3 "Orta düzeyde önemli", 4 "Önemli", 5 "Çok önemli" karşılığındadır. Lütfen aşağıdaki ifadelere ilişkin katılım derecelerini belirtiniz.			
1. Öğrenim konularına olan ilgi	1	2	3
2. Seçtiğim öğrenim dalındaki yeteneklerim	1	2	3
3. Gelecekte öğretmen olarak çalışılmasa bile, alanda öğretilen konuların yararlılığı	1	2	3
4. Diğer öğrenim alanlarına ya da mesleklerle yeterli ilginin olmayışı	1	2	3
5. Göreceği uzun öğrenim süresi	1	2	3
6. Öğrenimin pek de zor olmayacağı düşüncesi	1	2	3
7. Öğrenim gördüğüm yerin yaşadığım yere yakınlığı	1	2	3
8. Ailem veya benim için önemli olan yeteneklerin isteği ya da tavsiyesi	1	2	3
9. Arkadaşlarımın ya da okul arkadaşlarımın etkisi	1	2	3
10. Çocuklarla ilgilenirken edinilen olumlu deneyimler	1	2	3
11. Okul çağına ait güzel anılar	1	2	3
12. Bazı şeyleri kendi öğretmenlerimden daha iyi yapma isteği	1	2	3
13. Öğretmenlik mesleğinin topluluğun için önemi	1	2	3
14. Öğretmenlik mesleğinin çok yönlülüğü	1	2	3
15. Çocuklarla, gençlerle birlikte olmaktan memnuniyeti	1	2	3
16. Eğitime ilgi	1	2	3
17. Pedagojik yeteneklerim	1	2	3
18. İş güvencesinin olması	1	2	3
19. Omurlan yere yakın çalışabilme imkânı	1	2	3
20. Uygun çalışma saatleri	1	2	3
21. Serbest çalışma imkânı	1	2	3

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Mesleğine Yönelik İnanç Ölçeği	Hic Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1 "Hiç Katılmıyorum", 2 "Katılmıyorum", 3 "Kararsızım", 4 "Katılıyorum", 5 "Tamamen Katılıyorum" karşılığındadır. Lütfen aşağıdaki ifadelere ilişkin katılım derecelerini belirtiniz.					
1. Beden eğitimi ve spor öğretmeni olmak benim için çok önemlidir.	1	2	3	4	5
2. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği benim için ideal bir mesleki kariyerdir.	1	2	3	4	5
3. Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinde iyiyim.	1	2	3	4	5
4. Beden eğitimi ve spor öğretmeni olmak benim hayalimdir.	1	2	3	4	5
5. Beden eğitimi ve spor öğretmeni olmak, kendimi tatmin olmuş hissetmemi sağlar.	1	2	3	4	5
6. Beden eğitimi ve spor öğretimi tüm potansiyelime erişimimde yardımcı olur.	1	2	3	4	5
7. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin önemli sorumlulukları vardır.	1	2	3	4	5
8. Beden eğitimi ve spor dersi önemli bir derdir.	1	2	3	4	5
9. Tüm ilk ve ortaöğretim öğrencileri beden eğitimi ve spor dersi almahdılar.	1	2	3	4	5
10. Beden eğitimi ve spora daha fazla dikkat çekmek için çaba harcarım.	1	2	3	4	5
11. İlkokul, ortaokul ve lisede beden eğitimi ve spor diğer derslerle eşit öneme sahiptir.	1	2	3	4	5
12. Beden eğitimi ve spor dersinin önemsizleştirildiğini hissettiğimde mesleğimi savunurum	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Osman BÖLÜKBAŞ, 2004 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümüne girmeye hak kazanmış, 2008 yılında mezun olmuştur. 2012 yılında beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine başlayan BÖLÜKBAŞ, 2022 yılında Karabük Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başlamıştır. Hentbol ve Badminton branşlarında 1. Kademe Antrenörlük Belgesine sahip olan BÖLÜKBAŞ, 2016 yılından itibaren mesleğine Karabük Çelik İş Ortaokulu'nda devam etmektedir.